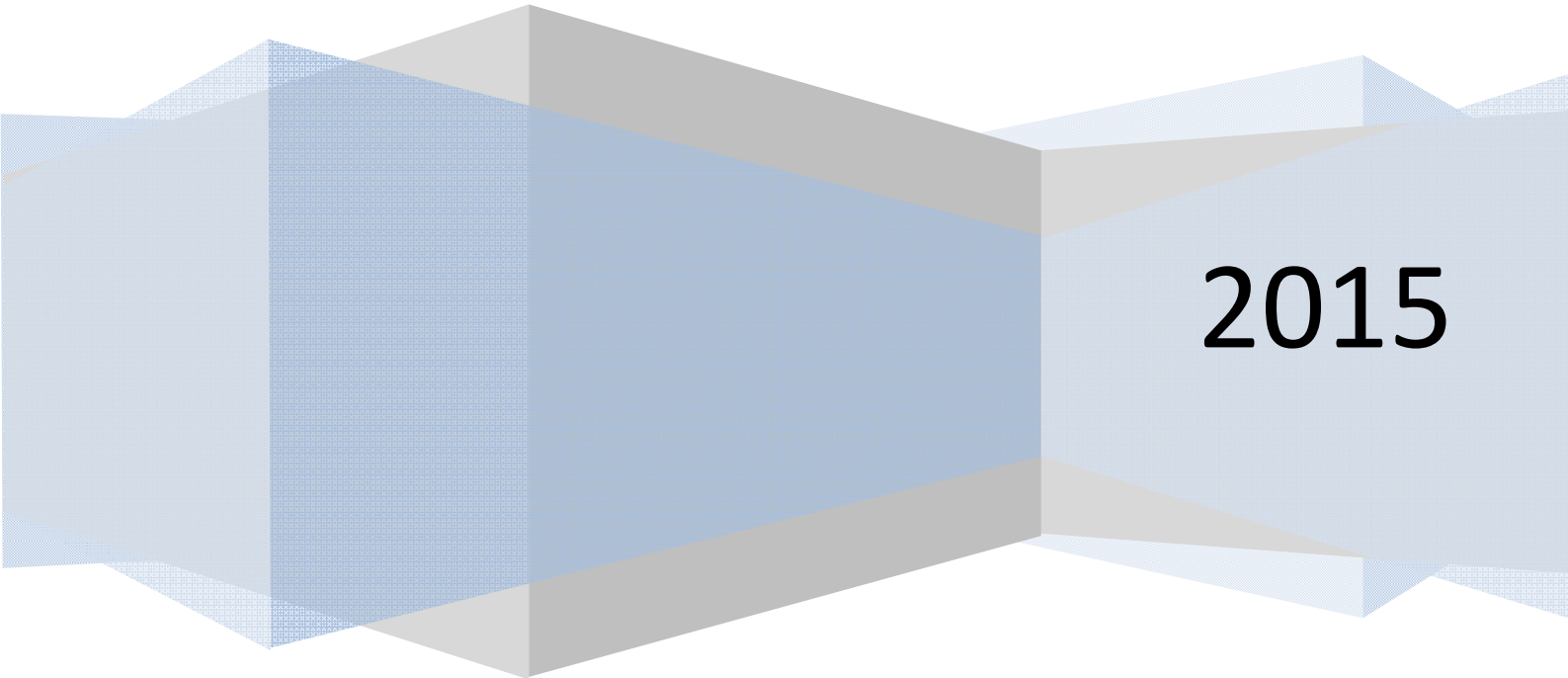

Strategia Rozwoju Gminy Krotoszyce na lata 2016-2025

Arleta Ciarczyńska

2015

Spis treści

Spis treści.....	2
1. Metodologia prac nad strategią.....	3
2. Analiza SWOT.....	4
3. Wizja i misja	10
4. Kierunki rozwoju, cele strategiczne i zadania.....	11
Kierunek rozwoju: Rozwój infrastruktury gminnej.....	12
Kierunek rozwoju: Zwiększenie poziomu integracji i przedsiębiorczości mieszkańców	20
5. Plan operacyjny Strategii.....	27
6. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu	35
7. Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji i promocji Strategii.....	37
7.1 Wdrażanie Strategii	37
7.2 Monitoring Strategii.....	37
7.3 Ewaluacja Strategii	39
7.4 Aktualizacja Strategii	40
7.5 Promocja Strategii	40
Spis tabel	41
Spis rysunków	42
Załącznik 1	43
Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Krotoszyce	43
1. Sfera społeczna.....	43
2. Sfera kultury i rekreacji.....	52
3. Sfera gospodarcza	56
4. Infrastruktura techniczna i komunalna	61

1. Metodologia prac nad strategią

Gminy - jako podstawowe jednostki samorządu terytorialnego - zobowiązane są przepisami prawa do programowania i realizowania polityki rozwoju lokalnego oraz świadczenia podstawowych usług publicznych. Przepisy prawa wyposażają gminy w instrumenty i środki, które należy wykorzystywać w celu inicjowania i stymulowania rozwoju lokalnego, w tym rozwoju społeczności lokalnej, legitymizującej działania danej władzy w formie demokratycznych wyborów.

Współcześnie planowanie rozwoju w jednostkach samorządowych, niezależnie od ich poziomu, wymaga opracowania strategii rozwoju. Według obowiązującej ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, odpowiedzialne za jej wdrażanie są Rada Ministrów, samorządy województw oraz samorządy powiatowe i gminne.

Dokument strategii rozwoju zawiera kilka niejako stałych elementów. Jest to przede wszystkim diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej, obejmująca sfery gospodarczą, społeczną (w tym kultura, oświata, sport, rekreacja, ochrona zdrowia), infrastrukturalną oraz środowisko przyrodnicze i zasoby kulturowe. Kolejny element to analiza SWOT, określająca mocne i słabe strony (a więc zasoby gminy) oraz szanse i zagrożenia (zewnętrzne warunki otoczenia). Te dwa elementy pozwalają na określenie kierunków rozwoju (w tym celów strategicznych i zadań), które będą koncentrowały się na ograniczaniu lub eliminowaniu słabych stron, przy jednoczesnym wykorzystaniu zasobów. Ostatni aspekt to system realizacji, a więc określenie podmiotów odpowiedzialnych za wdrożenie zapisów dokumentu.

Proces opracowywania Strategii miał charakter uspołeczniony. Przede wszystkim zostało przeprowadzonych łącznie 14 spotkań, tak aby mieszkaniec każdego sołectwa mógł wypowiedzieć się w kwestii zapisów dokumentu. Frekwencja była bardzo różna, co jest typowe dla przygotowania tego rodzaju opracowań. W większości jednak na spotkaniach pojawiała się kilkanaście osób, które przekazywały swoje propozycje przedsięwzięć, wskazywały mocne i słabe strony gminy. Ponadto radni i sołtysi otrzymali wnioski przedsięwzięć rozwojowych, na których mogli składać propozycje zadań do strategii, zarówno w zakresie inwestycji infrastrukturalnych, jak również o charakterze społecznym, integracyjnym. Oprócz tego powołano ponad 20-osobową grupę roboczą, w skład której mogli wejść zainteresowani dokumentem mieszkańcy. Na dwóch spotkaniach grupy roboczej opracowano zestaw wszystkich inwestycji, które gmina powinna zrealizować, określając również priorytety w tym zakresie oraz analizę SWOT, na podstawie której wskazano zasadnicze kierunki rozwoju gminy. Ostatnie, trzecie spotkanie, dotyczyło zaproponowanego projektu Strategii.

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to narzędzie badawcze (zwane także narzędziem analizy strategicznej), przy pomocy którego wyznacza się kierunki rozwoju wielu różnych obiektów (podmiotów), np. przedsiębiorstw, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, gmin i powiatów. Metoda została opracowana w latach 50. XX wieku i od tego czasu jest doskonała. Istnieje kilkanaście różnych wersji analizy SWOT, przy czym w przypadku tego dokumentu zastosowano jedynie określenie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter elementów tworzących tę metodę:

S - *Strengths* (mocne strony badanego podmiotu),

W - *Weaknesses* (słabe strony badanego podmiotu),

O - *Opportunities* (szanse, cechy otoczenia mogące mieć pozytywny wpływ na badany podmiot),

T - *Threats* (zagrożenia, cechy otoczenia mogące mieć negatywny wpływ na badany podmiot).

W dokumentach o charakterze strategicznym analiza SWOT stanowi naturalny pomost między częścią diagnostyczną a opisem celów i zadań, które mają być zrealizowane w ramach strategii.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Sfera społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> - aktywni społecznie mieszkańcy (grupy formalne i nieformalne), - współpraca partnerska z gminami z Czech i Niemiec, - dobrze wykształceni mieszkańcy, - zaangażowanie nowych mieszkańców w życie lokalne, integracja, - kultywowanie tradycji, kultury i obyczajów, - fundusze sołeckie, - duża liczba świetlic wiejskich, - dobrze wyposażone jednostki OSP, - rosnąca oferta ośrodka zdrowia. 	<ul style="list-style-type: none"> - konflikty między mieszkańcami, - zróżnicowana społeczność lokalna (np. różnice w wykształceniu i w związku z tym w potrzebach, stylu życia), - brak komunikacji i współpracy między sołectwami, - trudności w integrowaniu się nowych mieszkańców w niektórych miejscowościach, - brak przywiązania do wspólnoty lokalnej, - migracja młodych i wykształconych osób, - brak posterunku/komisariatu Policji, - zły stan techniczny niektórych świetlic wiejskich, - niebezpieczne zachowania kierowców (gł. przekraczanie prędkości na terenie zabudowanym, na drogach powiatowych).
Sfera kultury i rekreacji	
<ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta infrastruktura oświatowa, - dobre wyniki w nauczaniu (w porównaniu z innymi gminami powiatu legnickiego), - pałace w Krotoszycach i Warmątowicach Sienkiewiczowskich, - odnoszące sukcesy kluby piłkarskie, - duży potencjał boiska w Krotoszycach, - ukształtowanie terenu atrakcyjne z punktu widzenia rozwoju turystyki rowerowej, - brak odróżniających od innych gmin tradycji lokalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak oferty dla seniorów, - brak miejsc spotkań dla młodzieży, - niski poziom promocji gminy, w tym brak wydawnictw o gminie, - zły stan techniczny sali gimnastycznej w Krotoszycach, - niezróżnicowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna (gł. boiska do piłki nożnej), - brak tablic opisujących ciekawe obiekty zabytkowe i przyrodnicze oraz szlaki, - słabo rozbudowana infrastruktura służąca odpoczynkowi na szlakach,

	- brak instytucji koordynującej wszelkie działania kulturalne i rozrywkowe na terenie gminy.
Sfera gospodarcza	
<ul style="list-style-type: none"> - bliskość Legnicy, - położenie w pobliżu autostrady A4 i budowanej drogi ekspresowej S3, - ziemia o wysokiej klasie bonitacyjnej, - wysoko rozwinięte rolnictwo, - bliskość dużych zakładów, np. w Legnicko-Głogowskim Okręgu Miedziowym, Legnickiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej, we Wrocławiu, - system ułatwień dla nowych przedsiębiorców, - dość niski poziom bezrobocia, - kopaliny i złoża mineralne. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak nadzoru nad ładem przestrzennym (brak planów zagospodarowania), - niewielka oferta terenów inwestycyjnych, - wysokie bezrobocie wśród młodych osób, - mała liczba podmiotów gospodarczych na terenie i dominacja mikroprzedsiębiorstw.
Infrastruktura techniczna i komunalna	
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom zwodociągowania gminy, - rozbudowana sieć dróg gminnych, - sieć dróg rolniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> - zła jakość dróg gminnych, - wysokie koszty utrzymania dróg (np. zimą, remonty), - brak lub zły stan chodników, - braki w oświetleniu (liczba lamp), - brak kanalizacji w niektórych miejscowościach, - dość stare, wymagające modernizacji odcinki sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, - zły stan rowów melioracyjnych, - słabo rozwinięta komunikacja zbiorowa, - zaniedbana przestrzeń publiczna oraz niektóre gospodarstwa.

Środowisko naturalne i zasoby kulturowe

<ul style="list-style-type: none"> - różnorodne ukształtowanie terenu, - walory przyrodniczo-krajobrazowe, - bliskość terenów górskich, - walory kulturowe, - liczne szlaki turystyczne, - odkryte niedawno pozostałości kultury łużyckiej, - ciekawa historia (bitwa nad Kaczawą), - położenie na szlaku cysterskim i św. Jakuba (religijne), 	<ul style="list-style-type: none"> - zanieczyszczone środowisko, w szczególności przez zadymienie oraz Hutę w Legnicy, - zaniedbane zabytki, - niepełne wykorzystanie posiadanych walorów turystycznych, np. Muzeum w Duninie.
--	---

SZANSE

ZAGROŻENIA

Sfera społeczna

<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjne miejsce zamieszkania, - środki unijne, ministerialne i od innych podmiotów, - współpraca z innymi gminami, - możliwy napływ nowych mieszkańców w związku z budową kopalni odkrywkowej w okolicach Legnicy i związanymi z tym przesiedleniami, - dokonanie zmian w projekcie uchwały o inicjatywie lokalnej i jej przyjęcie przez Radę Gminy, - rozwój portali społecznościowych (poprawa komunikacji między mieszkańcami). 	<ul style="list-style-type: none"> - budowa drogi S3 (w połączeniu z autostradą A4 może to wpłynąć na podzielenie gminy i utrudnienie komunikacji między miejscowościami), - niedookreślona sytuacja w systemie oświaty, - zwiększenie kwoty wolnej od podatku, - przekazywanie gminom nowych zadań bez odpowiednich środków finansowych, - struktura demograficzna (starzenie się), - patologie społeczne (alkoholizm, przemoc domowa, narkotyki), - bliskość dużych ośrodków, atrakcyjnych dla wykształconej młodzieży,
--	--

	- oszczędności w zakresie bezpieczeństwa publicznego (niedoinwestowanie Policji).
Sfera kultury i rekreacji	
- rosnąca popularność krótkich rodzinnych wypadów (jednodniowych lub weekendowych) - zmiana stylu życia, - środki unijne, ministerialne i od innych podmiotów, - wzrost popularności rekonstrukcji historycznych, - wzrost zainteresowania sportem (zdrowy styl życia).	- bliskość Legnicy oferującej wydarzenia artystyczne i kulturalne o większym zasięgu, "rozmachu", - ograniczenia instytucjonalne w zakresie pozyskiwania środków unijnych w tej sferze.
Sfera gospodarcza	
- możliwość wzrostu przychodów podatkowych w związku z osiedlaniem się nowych mieszkańców (podatek PIT), - środki unijne, ministerialne i od innych podmiotów, - zmiana przepisów dotyczących procedury odrolnienia ziemi, - budowa drogi S3, - bocznicą kolejową prowadzącą na gminne tereny inwestycyjne, - opracowanie polityki inwestycyjnej, - rozwój oferty stadnin, pałaców, Muzeum, itp.	- zmiana granic Legnicy kosztem terenów gminnych, - konkurencja ze strony okolicznych gmin, - częste zmiany i różnice interpretacyjne przepisów prawa.
Infrastruktura techniczna i komunalna	
- środki unijne, ministerialne i od innych podmiotów, - plany rozbudowy szkieletowej sieci internetu szerokopasmowego, - pogłębienie współpracy z Legnicą w zakresie komunikacji zbiorowej, - wykorzystanie linii kolejowej biegnącej przez teren gminy do przewozów pasażerskich.	- wysokie koszty budowy infrastruktury technicznej w związku z dużym rozproszeniem miejscowości i dużymi odległościami, - duża liczba dróg powiatowych biegnących przez teren gminy przy ograniczonym wpływie na ich remonty i modernizację oraz ograniczonych możliwościach stosowania elementów zwiększających bezpieczeństwo drogowe, - ograniczenie środków unijnych w tej sferze.

Środowisko naturalne

- środki unijne, ministerialne i od innych podmiotów,
- rozwój turystyki i agroturystyki,
- zwiększenie stopnia promocji gminy na terenie pobliskiej Legnicy,
Złotoryi czy Wrocławia.

- anomalie pogodowe,
- rozwój infrastruktury technicznej mogący negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne,
- budowa drogi S3 generująca większy ruch, hałas i zanieczyszczenia powietrza,
- działalność Huty Legnica (np. w związku z awariami).

3. Wizja i misja

Wizja gminy to planowany przyszły obraz tej jednostki, stworzony m.in. w wyniku realizacji założeń strategii. To także wyraz aspiracji lokalnej społeczności oraz władz. Odnosi się także do rangi, efektów wykorzystania własnych atutów oraz szans pochodzących z otoczenia, eliminacji zagrożeń zewnętrznych oraz ograniczania znaczenia problemów rozwojowych o charakterze wewnętrznym. W przypadku Gminy Krotoszyce uznano, iż najlepsza będzie krótka i konkretna wizja, wskazująca najważniejsze obszary funkcjonowania gminy:

Gmina Krotoszyce gminą racjonalnie gospodarującą i wykorzystującą atuty przyrodnicze, geograficzne i historyczne dla zrównoważonego rozwoju

Misja stanowi kierunek rozwoju, który wyznacza sobie każda organizacja w trakcie procesu planowania strategicznego. Misja to zwięzłe i realistyczne sformułowanie filozofii, celów i zasad, jakimi kierować się będzie organizacja w procesie samorozwoju. Musi także uwzględniać potencjalne zmiany w otoczeniu, w tym pojawiające się podczas realizacji strategii utrudnienia. Z tego względu powinna być dość ogólnie sformowana i elastyczna, aby dawać możliwość dokonywania pewnych modyfikacji. Misja odzwierciedla również specyficzną rolę, jaką odgrywa samorząd względem jej mieszkańców oraz powszechnie akceptowane wartości.

Zrównoważony rozwój gminy osiągnięty poprzez wyrównywanie dostępu do usług publicznych wszystkich mieszkańców gminy.

4. Kierunki rozwoju, cele strategiczne i zadania

1. Rozwój infrastruktury gminnej

Rozwój infrastruktury komunikacyjnej

Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej

Rozwój infrastruktury społecznej

Poprawa estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznej

2. Zwiększenie poziomu integracji i przedsiębiorczości mieszkańców

Promocja walorów Gminy Krotoszyce

Wzrost integracji i poprawa komunikacji społecznej w gminie

Kierunek rozwoju: **Rozwój infrastruktury gminnej**

Cel strategiczny i propozycje zadań	Rozwój infrastruktury komunikacyjnej
Modernizacja i remonty dróg gminnych.	<p>Infrastruktura komunikacyjna jest traktowana w tym miejscu dość szeroko - zarówno jako infrastruktura drogowa, w tym chodniki, jak również obejmuje kwestie transportu zbiorowego. Problemem wielu polskich gmin wiejskich jest zły stan techniczny infrastruktury drogowej, co wiąże się również z kwestiami wzrostu natężenia ruchu na tych drogach. Z tego względu konieczna jest modernizacja i remonty dróg gminnych. Zakres prac jest bardzo różny. W przypadku dróg posiadających nawierzchnię bitumiczną uszkodzenia mogą mieć charakter powierzchniowy (i te są najczęstsze), wynikać z odkształceń nawierzchni bądź struktury nawierzchni. Dlatego też koszty prac mogą być każdorazowo inne. Budowie czy remontom nawierzchni towarzyszyć muszą także prace związane z odwodnieniem dróg.</p>
Utwardzenie dróg polnych	<p>Gmina powinna w swoich działaniach wziąć pod uwagę także sieć dróg dojazdowych do pól. W niektórych przypadkach bowiem mogą one być wykorzystywane jako alternatywa dla dzieci docierających do szkół, która pozwoli im na zejście z ruchliwych dróg powiatowych. Utwardzenie dróg polnych pozwoli więc na poruszanie się po nich pieszych, czy rowerzystów, jak również ułatwi rolnikom dojazd do ich pól.</p>
Zakup sprzętu do utrzymania dróg.	<p>Część prac w zakresie utrzymania dróg gminnych może być wykonywana przez samych mieszkańców. Spowoduje to odciążenie pracowników gminnych. Warto jednak, aby gmina zakupiła niezbędny sprzęt, a następnie udostępniła go posiadającym stosowne uprawnienia mieszkańcom np. na podstawie przepisów o inicjatywie lokalnej.</p>
Kontynuowanie współpracy z Powiatem Legnickim w zakresie remontów dróg powiatowych oraz działań mających na celu zwiększenie poziomu	<p>Problemem Gminy Krotoszyce są także drogi powiatowe, które w wielu miejscowościach stanowią główne osie komunikacyjne. Natężenie ruchu na tych drogach jest większe niż w przypadku dróg gminnych. Ponadto - jako że stanowią trasę między ważniejszymi miejscowościami powiatów - ich cechą jest wyższa prędkość pojazdów. Mimo oznaczeń z ograniczeniami prędkości czy informacji o terenie zabudowanym, gmina ma ograniczone możliwości wpływania na stan tych dróg bądź działania zmierzające do zwiększenia stopnia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Należy jednak kontynuować dotychczasową</p>

<p>bezpieczeństwa w ruchu drogowym.</p>	<p>współpracę z Powiatem Legnickim w zakresie remontów dróg powiatowych. Współpraca ta musi - w miarę posiadanych środków finansowych - dotyczyć także aktywnego udziału gminy w pracach remontowych, w tym współfinansowania bądź przejmowania części zadań (np. w przypadku remontu drogi gmina zajmuje się budową chodnika wzdłuż tej drogi).</p>
<p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego.</p>	<p>W związku ze wspomnianym już dużym natężeniem ruchu na drogach powiatowych oraz dużym zagrożeniem dla pieszych czy rowerzystów wynikającym często z przekraczania dozwolonych prędkości przez kierowców, warto rozważyć kwestie ustawienia tablic informujących o częstych wypadkach drogowych. Ponadto na niektórych skrzyżowaniach dróg (zwłaszcza wewnętrznych, prowadzących na nowe osiedla) można instalować lustra, które ułatwią włączanie się do ruchu.</p>
<p>Budowa i modernizacja ciągów pieszych, rowerowych bądź pieszo-rowerowych.</p>	<p>Ze względu na wzrost liczby nowych mieszkańców osiedlających się na terenie gminy oraz związany z tym wzrost natężenia ruchu samochodowego, należy zadbać o budowę i modernizację chodników wzdłuż dróg. Zwiększy to bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci. Jest to tym istotniejsze, że po drogach poruszają się także ciężkie pojazdy, przejeżdżające w kierunku Złotoryi czy Jawora lub w związku z działalnością na terenie gminy kopalni haloizytu. Ciągi chodników czy ciągi pieszo-rowerowe (bądź przynajmniej utwardzone pobocza) pozwolą na zwiększenie poziomu bezpieczeństwa.</p>
<p>Montaż oświetlenia drogowego, w szczególności energooszczędnego.</p>	<p>Równie istotnym elementem infrastruktury jest oświetlenie. Ze względu na rozwój budownictwa jednorodzinnego przynajmniej w niektórych miejscowościach gminy, należy dbać o uzupełnianie oświetlenia na terenie nowych osiedli. Ponadto ważne jest instalowanie go przy przystankach autobusowych, aby zwiększyć bezpieczeństwo osób czekających na autobus czy busy. Gmina jednak - aby w miarę możliwości obniżyć koszty związane z oświetleniem - powinna starać się instalować energooszczędne lampy. Poza obniżeniem kosztów, ważny jest tu także aspekt ochrony środowiska przyrodniczego, bowiem dzięki walorom przyrodniczym gmina może promować zachowania proekologiczne. Bieżące uzupełnianie oświetlenia sprzyja nie tylko zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa drogowego, ale również ogólnie bezpieczeństwa publicznego. Z kolei dzięki zamontowaniu lamp energooszczędnych mogłyby one dłużej "pracować", nie generując wyższych kosztów utrzymania.</p>
	<p>Dość dużym problemem w gminie jest transport zbiorowy, który</p>

<p>Podjęcie działań na rzecz przedłużenia wybranych kursów komunikacji miejskiej z Legnicy do Gminy Krotoszyce.</p>	<p>zapewnia przede wszystkim prywatna firma przewozowa. Ze względu jednak na stosunkowo prosty dostęp do samochodów, zainteresowanie mieszkańców korzystaniem z komunikacji zbiorowej jest niewielkie (a przynajmniej nieopłacalne z punktu widzenia przewoźników). Być może warto wrócić w tej kwestii do możliwości przedłużenia niektórych przynajmniej kursów komunikacji miejskiej z Legnicy na teren miejscowości Gminy Krotoszyce. Gmina musiałaby w takim wypadku ponieść koszty utrzymania tych kursów, jednak jest to częsta praktyka w wielu podmiejskich gminach.</p> <p>Poza tym w przypadku niektórych miejscowości powinno się rozważyć możliwość budowy miejsc do zawracania dla autobusów.</p>
<p>Budowa nowych wiat przystankowych.</p>	<p>W niektórych miejscowościach wiaty przystankowe są zniszczone i wymagają naprawy lub wymiany. W dłuższej perspektywie można stworzyć jednolity system wizualny i wymienić wiaty. Natomiast bieżąca wymiana (w przypadku np. zniszczenia) powinna już być podporządkowana temu systemowi.</p>
<p>Upowszechnienie dostępu do internetu</p>	<p>Na terenie gminy możliwe jest korzystanie z internetu dzięki sieci operatorów telefonicznych oraz internetu radiowego. Ta druga forma - ze względu na ukształtowanie terenu - jest raczej niekomfortowa, połączenia są zrywane itp. Przez tereny gminne przebiega Dolnośląska Sieć Szkieletowa, mająca na celu zwiększenie dostępu do internetu szerokopasmowego. Gmina nie ma możliwości wpływania na wybór operatora sieci ani zarządzanie siecią, jednak powinna udostępnić swoją infrastrukturę, aby sieć ta mogła działać również na jej terenie.</p>

Cel strategiczny i propozycje zadań	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.	W Unii Europejskiej infrastruktura wodno-kanalizacyjna jest bardzo istotna głównie ze względu na jej znaczenie dla ochrony środowiska. Dlatego także w Polsce kładzie się coraz większy nacisk na tę dziedzinę, zwłaszcza w kontekście jednoczesnego rozwiązywania problemów zaopatrywania mieszkańców w wodę do picia z odprowadzaniem ścieków. Mimo że w ostatnich latach długość sieci kanalizacyjnej uległa podwojeniu, to nadal pozostaje "w tyle" w stosunku do długości sieci wodociągowej.
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej.	Mimo wyższego poziomu zwodociągowania niż skanalizowania gminy, należy pamiętać, że sieć wodociągowa była budowana już dość dawno. Stan techniczny urządzeń ulega pogorszeniu, co powoduje większą awaryjność oraz wzrost ubytków wody na sieci. Ponadto zmieniły się wymagania techniczne względem urządzeń sieciowych, które powodują, że niektóre stosowane dawniej materiały, teraz nie powinny być używane. To powoduje konieczność poddawania modernizacji sieci wodociągowej. Budowa sieci powinna objąć przede wszystkim miejscowości: Święciany, Grośniki czy fragment Wilczyc.
Wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	W miejscach, do których doprowadzenie sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalne ze względu na wysokie koszty bądź utrudnione z powodu ukształtowania terenu, a z kolei poziom wód gruntowych nie jest zbyt wysoki, można promować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina mogłaby dofinansowywać (lub wspierać mieszkańców w poszukiwaniu źródeł dofinansowania) ich montaż.
Rozbudowa kanalizacji burzowej.	W niektórych miejscowościach duży problem stanowią ulewne deszcze, które powodują nierzadko podtopienia. Woda spływająca z dróg (zwłaszcza tych nie posiadających asfaltowej nawierzchni) niszczy je i uniemożliwia korzystanie z nich. Z tego względu należy rozbudować kanalizację burzową, a także dbać o jej drożność.

Cel strategiczny i propozycje zadań	Rozwój infrastruktury społecznej
<p>Budowa i modernizacja świetlic wiejskich.</p>	<p>Świetlice wiejskie stanowią miejsce integracji mieszkańców, ale służą często również jako miejsca organizacji spotkań rodzinnych itp. W tym drugim przypadku mieszkańcy powinni pokrywać koszty użytkowania pomieszczeń świetlicy - prądu, wody czy ogrzewania. Ogólnie jednak należy dbać o to, aby świetlice posiadały zaplecze kuchenne czy sanitarne. Dzięki temu będą mogły stać się miejscami organizacji imprez, warsztatów, spotkań młodzieży itp. Działania związane z rozbudową ich sieci czy remontami należy prowadzić rozważnie, biorąc pod uwagę koszty utrzymania budynków. Gmina mogłaby dbać o podstawowe wyposażenie, natomiast wszelkie dodatkowe (jak pojawiająca się na konsultacjach kwestia montażu klimatyzacji) powinny być finansowane przez samych mieszkańców, np. ze środków funduszu sołeckiego. Stan techniczny świetlic w gminie jest bardzo zróżnicowany i wydaje się zasadnym wyrównanie go, a dopiero później inwestowanie w kolejne budynki.</p>
<p>Modernizacja i rozbudowa budynków użyteczności publicznej.</p>	<p>Na działania związane z ochroną środowiska jest kładziony coraz większy nacisk. Jednym z jej aspektów jest modernizacja (w tym termomodernizacja) budynków użyteczności publicznej, pozwalająca na ograniczenie ich energochłonności, a także - co za tym idzie - kosztów utrzymania. Modernizacja została w tym celu połączona jednak również z zagadnieniem rozbudowy, co przede wszystkim dotyczy Zespołu Szkół w Krotoszycach. Głównym problemem jest tu sala gimnastyczna, która znajduje się w złym stanie technicznym i ograniczono możliwość korzystania z niej. Należy rozważyć w związku z tym dobudowanie segmentu do obecnego Zespołu Szkół, co pozwoli na stworzenie sali gimnastycznej oraz nowych pomieszczeń lekcyjnych.</p>
<p>Modernizacja i budowa boisk sportowych.</p>	<p>Zmiany w stylu życia powodują, że zwiększa się popularność uprawiania sportów, nie tylko profesjonalnie, ale również amatorsko. W związku z tym gmina może budować bądź modernizować istniejące obiekty. Warto przy tym jednak określić kryteria pozwalające wytypować lokalizacje. W miejscowości Krotoszyce znajduje się duże i profesjonalne boisko. Powstające ewentualnie kolejne boiska powinny dawać możliwość uprawiania różnych dyscyplin sportu niekoniecznie na poziomie profesjonalnym, bardziej celowe wydaje się tu zapewnienie bezpieczeństwa i możliwości wspólnego spędzania czasu.</p>

	<p>Boiska nie mogą też powstawać w każdej miejscowości, natomiast jeśli powstanie jedno dla kilku, to powinno się tu uwzględnić kwestie możliwości dotarcia. Niektóre z istniejących boisk wymagają montażu oświetlenia, które pozwoli na dłuższe korzystanie z nich.</p>
<p>Wyposażenie jednostek OSP.</p>	<p>Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w gminie są dość dobrze wyposażone, jednak wiadomo, że wydatki na bezpieczeństwo mają charakter stały. Jest to tym istotniejsze, że np. występujące anomalie pogodowe wymagają coraz częstszych interwencji jednostek strażackich.</p>
<p>Rozwój oferty instytucji oświatowych.</p>	<p>Spora część mieszkańców korzysta z przedszkoli legnickich, zwłaszcza jeśli chodzi o mieszkańców Legnicy, którzy niedawno przeprowadzili się na teren gminy. Wydłużenie czasu pracy przedszkoli gminnych wraz z rozwojem oferty zajęć mogłoby przyczynić się do wzrostu stopnia atrakcyjności tych placówek z punktu widzenia nowych mieszkańców. Rozwijać trzeba także ofertę zajęć pozalekcyjnych szkół podstawowych czy gimnazjów. Choć obecnie wyniki osiągane przez uczniów kończących naukę w tych placówkach są wyższe niż średnie wyniki dla powiatu, to należy zadbać o ofertę nauki języków obcych, sportowych (nowe dyscypliny) czy logopedycznych.</p>
<p>Rozwój oferty kulturalnej.</p>	<p>W gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Krotoszycach, posiadająca filię w Warmątowicach Sienkiewiczowskich. W miarę pojawiających się środków (zwłaszcza ministerialnych) należy zadbać o rozwój oferty bibliotek, a także o ich lepsze wyposażenie.</p> <p>Warto również rozważyć możliwość powołania Centrum Kultury lub przynajmniej 2 pracowników, którzy zajmowaliby się organizowaniem różnego rodzaju przedsięwzięć kulturalnych, ale też koordynowaniem imprez na terenie gminy oraz ich promocją. Obecnie zadania te są przerzucone w pewnym stopniu na bibliotekę, jednak nie wydaje się to w pełni efektywne. Pracownicy ci mogliby zajmować się organizacją nie tylko imprez o dużym zasięgu, ale np. organizacją turniejów szachowych, konkursów dla dzieci i młodzieży, wystaw, "szafingów" (czyli coraz popularniejszej wśród młodych ludzi wymiany ubrań). Zadbaliby również o wypromowanie tych przedsięwzięć w lokalnych mediach, na stronach internetowych itp.</p>

Cel strategiczny i propozycje zadań	Poprawa estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznej
Opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego.	W gminie sporym problemem jest brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie warto zauważyć, że ze względu na położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie Legnicy jest ona atrakcyjnym miejscem dla jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego. Chaotyczne budowanie nowych osiedli generuje wiele problemów, także z punktu widzenia samych mieszkańców, którzy nie posiadają dróg dojazdowych itp.
Opracowanie i wdrażanie Lokalnego Programu Rewitalizacji	Gmina złożyła wniosek o dofinansowanie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji, wskazując na dwa najważniejsze jej kierunki: rewitalizacji infrastruktury (zwłaszcza na terenach "popegeerowskich") oraz społeczności lokalnej (ukierunkowanej na nowych mieszkańców oraz nowe pokolenia).
Promocja odnawialnych źródeł energii.	Poza dbaniem o zmniejszenie energochłonności budynków użyteczności publicznej, warto promować ekologiczne rozwiązania w domach prywatnych. Gmina nie ma możliwości wspierania takich inwestycji, jednak może zaangażować się w promowanie ekologicznych rozwiązań i informowanie o nich, np. w postaci zebrań, na których przekazano by informacje odnośnie możliwych źródeł finansowania czy wsparcia merytorycznego pod kątem doboru najbardziej efektywnych rozwiązań. Równoległe powinno się prowadzić akcje zniechęcające do palenia w piecach śmieciami itp., powołując się na kwestie, które dla mieszkańców mogą mieć większe znaczenie niż bieżące ograniczenie kosztów, w szczególności zaś możliwe problemy zdrowotne. W aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego bądź powstających mpzp warto wskazać możliwe lokalizacje inwestycji związanych z OZE, np. biogazownie.
Oczyszczenie i zagospodarowanie pustych przestrzeni gminnych.	Mieszkańcy większości miejscowości mają dostęp do świetlic wiejskich, które służą w dużej mierze ich integracji. Jednak warto pamiętać, że zdecydowanie tańszym (w utrzymaniu) sposobem tworzenia takich miejsc, jest zagospodarowywanie terenów gminnych na zieleńce czy skwery z ławkami bądź niewielkimi wiatami. Mogą one służyć zarówno mieszkańcom, jak i osobom przejeżdżającym przez teren gminy np. na rowerach. Na większych terenach można dodatkowo tworzyć siłownie zewnętrzne, które stają się coraz bardziej popularne także wśród

	starszych osób.
Budowa parkingów.	Place przed budynkami użyteczności publicznej powinny zostać zmodernizowane, wyremontowane tak, aby mogły służyć jako parkingi. Dotyczy to placów przed szkołami czy ośrodkami zdrowia.
Stworzenie systemu tablic informacyjnych.	Coraz popularniejsze wśród mieszkańców miast są jednodniowe czy weekendowe wycieczki. Ze względu na bliskość Legnicy, Złotoryi czy nawet Wrocławia Gmina Krotoszyce ma szansę przyciągnąć takich turystów. Posiada sieć szlaków rowerowych i pieszych, ciekawą historię, architekturę, itp. Warto tu zadbać o lepsze ich oznakowanie, umieszczenie tablic z opisem obiektów czy całych miejscowości. Ważne, aby wszystkie one tworzyły spójny system, były podobne wizualnie.
Oczyszczenie i oznakowanie szlaków turystycznych.	Przy współpracy z Partnerstwem Kaczawskim oraz kołem przewodników PTTK warto zadbać o oczyszczenie i oznakowanie szlaków turystycznych. Współdziałanie pomoże także w promocji przebiegu tych szlaków. Gmina powinna zadbać, aby w wybranych miejscach pojawiły się miejsca do odpoczynku. Warto wyznaczyć punkty widokowe w bardziej atrakcyjnych miejscach. Na terenie gminy działa stadnina koni - być może gminie udałoby się współpracować z właścicielami pod kątem wspólnego wyznaczenia szlaków do jazdy konnej.
Dbłość o zabytki.	Na terenie gminy znajdują się ciekawe obiekty architektoniczne, m.in. związane z cystersami, ale także liczne pomniki odwołujące się do przejścia przez te tereny wojsk napoleońskich. Dbłość o obiekty zabytkowe jest narzucona przez ustawy. Oczywiście jest to działalność bardzo kosztowna. Warto jednak poszukiwać środków finansowych na modernizowanie mniejszych obiektów, pomników, figur, itp.
Wytyczenie szlaków historycznych bądź przyrodniczych.	Poza szlakami skierowanymi typowo do turystów, warto rozważyć możliwość wyznaczenia szlaków edukacyjnych. Dzięki temu gmina mogłaby stać się atrakcyjna z punktu widzenia wycieczek szkolnych, tym bardziej że posiada zarówno ciekawe obiekty historyczne, jak i przyrodnicze (gł. liczne aleje drzew). Nauczyciele poszukują nowych metod przekazywania wiedzy, starając się wzbogacić program nauczania o wycieczki, pozwalające jednocześnie na prowadzenie "normalnych" lekcji.

Kierunek rozwoju: **Zwiększenie poziomu integracji i przedsiębiorczości mieszkańców**

Cel strategiczny i propozycje zadań	Promocja walorów Gminy Krotoszyce
	<p>Promocja jest jednym z ważnych zadań każdej gminy. Wprost nie wymusza tego na jednostkach samorządowych żadna ustawa, niemniej większość z nich realizuje to zadanie systematycznie. Promocja gminy i jej walorów jest jednym z podstawowych mechanizmów stymulujących rozwój. Przyczynia się do pozyskania nowych inwestycji, miejsc pracy czy turystów. Sprzyja osiedlaniu się nowych mieszkańców, co przekłada się na zwiększenie przychodów gminy przez wzrost odprowadzanych podatków. Myśląc o promocji gminy, należy rozpatrywać ją szeroko i odnosić zarówno do walorów gospodarczych, turystycznych jak i społecznych. Gmina Krotoszyce posiada położenie i ukształtowanie terenu sprzyjające rozwijaniu różnych form turystyki i rekreacji coraz działalności gospodarczej.</p>
<p>Promocja walorów turystycznych i rekreacyjnych Gminy Krotoszyce.</p>	<p>Gmina Krotoszyce graniczy z Legnicą oraz posiada dogodne warunki dla uprawiania sportu i rekreacji. W szczególności mowa tu o jeździe na rowerze lub rolkach, joggingu czy nordic-walking. Co więcej, przez teren gminy przebiega autostrada A4, a niedługo wybudowana zostanie droga ekspresowa S3. Umożliwi to szybkie i wygodne dotarcie do gminy osobom mieszkającym poza Legnicą i jej bezpośrednimi okolicami. W związku z tym Gmina Krotoszyce powinna się promować jako dobre miejsce na wypady weekendowe i aktywne spędzania czasu. Powinna kształtować swój wizerunek jako miejsce spokojne, dające „odskocznnię” od miejskiego zgiełku, szczególnie atrakcyjne dla rodzin z dziećmi. Należy promować istniejące szlaki piesze i rowerowe, a także biegnące tu odcinki dłuższych tras: Szlaku św. Jakuba i Szlaku Cysterskiego. W gminie znajdują się tablice i krzyże stanowiące świadectwo dawnej historii tych ziem, którą warto podkreślać. Promocja walorów turystycznych i rekreacyjnych gminy powinna się odbywać w pierwszej kolejności poprzez opracowywanie, publikację i dystrybucję różnego typu materiałów promocyjnych. W szczególności mowa tu o mapach i broszurach informacyjnych, które byłyby kierowane do centrów informacji turystycznej, bibliotek i innych placówek publicznych na terenie Legnicy i okolic. Dostępne byłyby także w internecie. Działania te nie wiążą się z dużymi nakładami finansowymi, a mogą przyczynić się do rozpowszechnienia wiedzy o gminie. Co więcej, dzięki marketingowi szeptanemu liczba osób odwiedzających gminę</p>

	systematycznie by się zwiększała.
Modernizacja i przebudowa strony internetowej gminy.	<p>Poprawa poziomu promocji gminy wiązać się musi z modernizacją strony internetowej. Internet go główny i często jedyny kanał dotarcia przez jednostki samorządu terytorialnego do poszukujących ciekawych miejsc turystów. Oficjalna strona Urzędu Gminy to w wielu przypadkach pierwsze miejsce odwiedzane przez osoby poszukujące informacji na temat danego obszaru. Dlatego też należy przebudować obecną stronę Urzędu Gminy i nadać jej bardziej przejrzystą i graficznie atrakcyjną formę. Zawarte na niej informacje można skatalogować w zakładki skierowane do konkretnych grup odbiorców, np. turystów, mieszkańców itp. Przy bardzo powszechnym obecnie użyciu smartfonów konieczne dostosować stronę do wyświetlania na urządzeniach mobilnych. Ułatwieniem dla turystów podróżujących po gminie na rowerach byłaby interaktywna mapa z możliwością nakładania na siebie kolejnych warstw. Każda dotyczyłaby innych kwestii, jak: zabytki, trasy turystyczne, gastronomia, sklepy itp. Po wybraniu obiektu, na mapie pojawiałby się dodatkowy opis (np. godziny pracy sklepu) lub użytkownik byłby przenoszony na podstronę z opisem danego zabytku. Stronę internetową mogliby częściowo redagować sami mieszkańcy, nadsyłając teksty o historii gminy lub zdjęcia i minireportaże z organizowanych wydarzeń.</p>
Stworzenie profilu gminy na portalach społecznościowych np. Facebook czy Instagram.	<p>W zasadzie bezkosztowym zadaniem z obszaru promocji będzie stworzenie profilu gminy na portalach społecznościowych, takich jak <i>Facebook</i> czy <i>Instagram</i>. Profile może prowadzić pracownik urzędu, zamieszczając na nich informacje dotyczące „życia” gminy. W szczególności dotyczyć to powinno imprez i innych wydarzeń organizowanych przez Urząd Gminy Krotoszyce. Portale społecznościowe są wykorzystywane szczególnie przez młode pokolenie nie tylko do podtrzymywania kontaktów ze znajomymi, ale także do wyszukiwania informacji o ciekawych miejscach i wydarzeniach. Uruchomienie i systematyczne prowadzenie profilu gminy stworzy dobry (i szybki) kanał przekazu informacji dla mieszkańców gminy i wszystkich zainteresowanych.</p>
Wzmocnienie współpracy np. z Dolnośląską Organizacją Turystyczną.	<p>W ramach rozwijania promocji należy wzmocnić współpracę z Dolnośląską Organizacją Turystyczną. Instytucja ta zajmuje się promocją i rozpowszechnianiem wiedzy dotyczącej atrakcyjnych turystycznie miejsc na obszarze Województwa Dolnośląskiego. Za jej pośrednictwem można dystrybuować wspomniane wcześniej materiały promocyjne, a jej pracownicy informowaliby o walorach turystycznych gminy. Warto wzmocnić współpracę ze</p>

	<p>Stowarzyszeniem Kaczawskim. Stowarzyszenie to mogłoby m.in. przez swoją stronę internetową promować wydarzenia z terenu gminy. Ponadto ważny jest rozwój współpracy pomiędzy gminami zrzeszonymi w ramach Stowarzyszenia Kaczawskiego. Wspólnie można opracować i sfinansować w przyszłości akcję promującą cały obszar wzdłuż Kaczawy.</p>
<p>Promocja produktów lokalnych.</p>	<p>Rozwojowi w gminie przedsiębiorczości opartej o lokalny produkt sprzyjają przynajmniej dwa czynniki. Po pierwsze, wraz z powolnym wzrostem zamożności statystycznego Polaka, wzrasta także jego zainteresowanie produktami ekologicznymi, wyprodukowanymi zgodnie z tradycyjnymi recepturami (dotyczy to głównie produktów spożywczych). Po drugie zaś, Gmina Krotoszyce posiada dobrą lokalizację – blisko dużego miasta, jakim jest Legnica. Definicji produktu lokalnego nie zawężamy do ściśle prawniczego ujęcia związanego z procesem odpowiedniej certyfikacji. W przypadku tego dokumentu uznajemy za nie - szerzej - wszelkie produkty wytworzone przez lokalnych producentów (w tym osoby fizyczne) na bazie lokalnych składników. Wsparciem dla takiej promocji z pewnością byłaby organizacja w gminie targów produktu lokalnego / ekologicznego. Powinny one odbywać się cyklicznie w wybrany dzień (np. w każdą trzecią sobotę w miesiącu). Prezentowałyby tu swoje produkty lokalni rzemieślnicy, artyści, ale także osoby sprzedające warzywa, owoce czy samodzielnie pieczony chleb. Zadaniem Gminy Krotoszyce byłoby wyznaczenie odpowiedniego terenu pod handel i promocja wydarzenia w szczególności w ośrodkach miejskich z terenu województwa. Na początek promować lokalne wyroby można w czasie już organizowanych imprez. Jednak w dalszej perspektywie (gdyby targi się "przyjęły") można byłoby zadbać o odpowiednie stoiska (jednolite pod względem wizualnym) i doprowadzenie mediów do terenu targowego. Targi takie byłyby dodatkową atrakcją dla turystów odwiedzających gminę.</p>
<p>Uatrakcyjnienie oferty muzeum w Duninie.</p>	<p>Muzeum w Duninie poświęcone jest bitwie nad Kaczawą. Mogłoby się stać dodatkową atrakcją turystyczną, jednak w tym celu należałoby dokonać niewielkiego remontu obiektu i inwentaryzacji eksponatów. Wskazane byłoby wyposażenie muzeum w szczególności o monitor, na który wyświetlano by filmy dokumentalne dotyczące bitwy. Aby placówkę częściej odwiedzali turyści, należy uregulować jej godziny „pracy”. W szczególności chodzi tu o weekendy, gdy w gminie pojawia się więcej gości z zewnątrz. W tym celu gmina mogłaby zatrudnić na część etatu osobę opiekującą się Muzeum w weekendy, umożliwiając jego zwiedzanie w konkretnych godzinach. Dotyczy to w szczególności</p>

	<p>okresu letniego. Dodatkowo w ramach promocji muzeum i historii gminy, w lecie na pobliskim boisku można organizować minipikniki historyczne. Co roku zapraszano by na nie inną grupę rekonstrukcyjną z terenu Dolnego Śląska.</p>
<p>Promocja terenów inwestycyjnych.</p>	<p>Gmina Krotoszyce posiada niewielkie tereny inwestycyjne. Są one dogodnie położone w północnej części gminy, niedaleko granicy z miastem Legnica, w pobliżu zjazdu z autostrady A4 i budowanej właśnie drogi ekspresowej S3. Przebiega tu także linia kolejowa. Promocja tych terenów jest ważna (zwłaszcza jako przeznaczonych na magazyny lub inną nieuciążliwą dla środowiska działalność), gdyż mogą tu powstać nowe miejsca pracy dla mieszkańców i bezpośrednie przychody dla budżetu gminy. W celu zwiększenia atrakcyjności tego terenu należy dokończyć jego rekultywację i częściowo go uzbroić. Należy w tym kontekście rozważyć współpracę przy promocji tego obszaru z Legnicą np. na targach inwestycyjnych. Dodatkowym mechanizmem sprzyjającym pozyskaniu inwestorów byłoby powołanie na tym terenie Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej i ustanowienie ulgi podatkowej. Informacja o tym powinna znaleźć się na stronie internetowej gminy.</p> <p>Ze względu na terytorialny rozwój Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w pobliżu wspomnianego tu skrzyżowania dróg A4 i S3 (strefa Legnica II) warto podjąć działania, które pozwoliłyby na zlokalizowanie fragmentu strefy również na terenie gminy.</p>

Tytuł cel strategiczny i propozycje zadań	Wzrost integracji i poprawa komunikacji społecznej w gminie
	<p>Wysoka integracja społeczeństwa i dobra komunikacja zarówno mieszkańców pomiędzy sobą, jak i z władzą stanowią ważne czynniki rozwojowe decydujące o sukcesie danej jednostki samorządowej. Dobre relacje to podstawa dla rozwoju zaufania i kapitału społecznego w danej zbiorowości, ten zaś pobudza aktywność i chęć współpracy między mieszkańcami. Urząd Gminy sam nie rozwiąże problemów mieszkańców, do tego potrzebna jest współpraca obu stron. Działania, które zostały zaproponowane w ramach tego celu strategicznego, mają z jednej strony zwiększyć integrację mieszkańców, z drugiej zaś poprawić komunikację społeczną w gminie. Trzeba bowiem pamiętać, że na terenie Gminy Krotoszyce intensywnie osiedlają się nowi mieszkańcy, w szczególności z Legnicy. W wielu wypadkach są to osoby, które dotąd nie posiadały związków z tą gminą i nie są w niej „zakorzenione”. Dodatkowo Legnica jest silnym „magnesem”, skupiającym codzienną aktywność wielu mieszkańców gminy. Działania z tej grupy powinny być realizowane w oparciu o istniejącą i rozwijaną bazę świetlic wiejskich oraz wskazywane w ustawach formy zlecenia zadań publicznym organizacjom pozarządowym.</p>
<p>Organizacja konkursów dla organizacji pozarządowych organizację zajęć w świetlicach wiejskich.</p>	<p>W ramach aktywizacji i integracji mieszkańców gmina może rozpisywać konkursy dla organizacji pozarządowych na prowadzenie zajęć w świetlicach wiejskich. Mogłyby one być kierowane zarówno do dzieci, jak i osób starszych, z różnych „dziedzin”, np. artystyczne, językowe, sportowe, taneczne. Poszczególne granty nie muszą być wysokie, jednak ważne, aby działania w ramach poszczególnych projektów odbywały się w różnych świetlicach. Dodatkowo Urząd Gminy może na swojej stronie internetowej prowadzić kalendarz tych wydarzeń, dzięki któremu mieszkańcy będą wiedzieli, co dzieje się w danej świetlicy. W okresie letnim stowarzyszenia te mogłyby organizować także wydarzenia plenerowe, takie jak gry terenowe lub zawody sportowe. Udział w nich brałoby zarówno mieszkańcy, jak i osoby spoza gminy.</p>
<p>Wparcie dla organizacji</p>	<p>Gmina wspomaga organizacje pozarządowe, udostępniając świetlice wiejskie na spotkania ich członków. Pomocne byłoby również wyznaczenie pracownika Urzędu, który pomagałby (zwłaszcza nowym organizacjom) w aplikowaniu o środki na</p>

pozarządowych.	różnego rodzaju działania aktywizujące i integrujące mieszkańców. Wsparcie obejmowałoby przede wszystkim kwestie formalne, a dyżury pracownika odbywałyby się np. raz w tygodniu. Raz na kwartał gmina mogłaby organizować szkolenia poświęcone konkretnym tematom związanym z prowadzeniem organizacji trzeciego sektora. Na spotkania te zapraszani byłiby eksperci z różnych dziedzin i przedstawiciele organizacji pozarządowych z długim stażem.
System mikrograntów dla młodzieży.	Formą aktywizacji mieszkańców może być także system mikrograntów kierowanych do młodzieży. Ubiegać mogłyby się o nie grupy nieformalne złożone z minimum trzech osób, uczęszczające do gimnazjum lub liceum. Granty to stosunkowo niewielkie kwoty - max 500 zł - przeznaczone na działania aktywizacyjne, ukierunkowane do rówieśników grantobiorców. Przyznawać można je raz do roku na podstawie oceny projektów przez specjalnie powołaną przez Wójta komisję, składającą się z przedstawicieli Urzędu, szkół i młodzieży. W przypadku beneficjentów w wieku poniżej 18 roku życia wszystkie zakupy realizowane byłyby przez Urząd Gminy, a młodzież nieodpłatnie realizowałaby projekt. System ma nie tylko pobudzić aktywność najmłodszych mieszkańców, ale także zachęcić ich do organizowania różnych działań w świetlicach wiejskich.
Stworzenie Punktu informacji dla przedsiębiorcy.	Inną formą aktywizacji - szczególnie dla osób młodych, chcących założyć własną działalność gospodarczą - jest stworzenie w gminie Punktu informacji dla przedsiębiorcy. Można go założyć w ramach współpracy z legnickim inkubatorem przedsiębiorczości (np. Agencji Rozwoju Regionalnego "Arleg" prowadzi taki inkubator w Legnicy). Punkt działałby np. dwa razy w tygodniu w Urzędzie Gminy. Jego zadaniem byłoby udzielanie zainteresowanym osobom podstawowych informacji dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, prawa pracy, prowadzenia spraw kadrowych, ochrony danych osobowych, jak i możliwych form dofinansowania. Dodatkowo co jakiś czas organizowano by dyżury księgowego lub prawnika, którzy bezpłatnie udzielaliby rad związanych z bieżącym prowadzeniem firmy.
Zakończenie prac nad uchwałą o inicjatywie lokalnej.	W gminie prowadzone były prace dotyczące przyjęcia uchwały o inicjatywie lokalnej. Ze względu na zmiany w ustawie zostały one jednak wstrzymane. W najbliższym czasie należy powrócić do prac związanych z przyjęciem uchwały. Pozwoli to sformalizować i usystematyzować współpracę pomiędzy władzami lokalnymi a mieszkańcami. Dotyczyłoby to inicjatyw

	<p>zgłaszanych oddolnie przez samych mieszkańców i zadań wykonywanych dotąd przez gminę. Wiele drobnych prac związanych np. z utrzymaniem placów zabaw czy obiektów sportowych mogliby wykonywać bezpłatnie sami mieszkańcy, wykorzystując sprzęt gminny.</p>
<p>Tworzenie punktów bibliotecznych w świetlicach wiejskich.</p>	<p>W świetlicach wiejskich w miejscowościach, w których nie ma filii biblioteki mogą powstać punkty biblioteczne. Byłyby to miejsca prowadzone niejako społecznie przez mieszkańców, gdzie każdy zainteresowany mógłby wypożyczyć lub na miejscu poczytać książkę. Mieszkańcy, zwłaszcza osoby starsze, w miłej atmosferze przy herbacie lub kawie mogłyby się. Duża część zbiorów zostałaaby skompletowana przez samych mieszkańców, którzy przynosiliby tu niepotrzebne/przeczytane książki. Otwarcie świetlic w wyznaczone dni tygodnia i godziny umożliwiłoby korzystanie z tych zasobów.</p>
<p>Organizacja wycieczek krajoznawczych.</p>	<p>W Gminie Krotoszyce, tak jak na całym obszarze Dolnego Śląska, mieszkają w większości ludzie, których rodzice lub dziadkowie przybyli tu po II w. św. W związku z tym tylko nieliczni znają historię miejsc, w których żyją. By zwiększyć wiedzę i wzmocnić integrację mieszkańców, w okresie letnim można organizować wycieczki krajoznawcze. Tym bardziej, że w gminie mieszkają osoby zainteresowane i zajmujące się historią lokalną. W ich trakcie poza prowadzącym wycieczkę przewodnikiem głos zabrać mogliby także mieszkańcy, dzieląc się z uczestnikami wspomnieniami związanymi z mijanymi miejscami. Prowadzenie wycieczek można powierzyć stowarzyszeniom działającym na terenie gminy. Sprzyjać to będzie zarówno zwiększeniu wiedzy o "małej ojczyźnie", jak i integracji międzypokoleniowej. Wycieczki te mogą stać się także atrakcją dla turystów odwiedzających gminę.</p>

5. Plan operacyjny Strategii

Cel strategiczny	Zadanie	Podmioty odpowiedzialne	Źródła finansowania	Termin realizacji
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	Remonty dróg: na Święciany, w Janowicach Dużych, Kościelcu, na odcinku Kozice-Prostynia, ul. Piaskowej, Rataja, Witosa i Gwarnej w Krotoszycach, na odcinkach Tyńczyk Legnicki - Kozice, Tyńczyk Legnicki - Warmątowice Sienkiewiczowskie, Babin-Kościelec, Szymanowice-Wilczyce.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy, Agencja Nieruchomości Rolnych	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych na lata 2013-2020; Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej	2016-2020
	Budowa odcinka ul. Kopernika w Krotoszycach, drogi do Szymanowic od ul. Smokowickiej w Legnicy wraz z chodnikiem i oświetleniem, w Szymanowicach, połączenia osiedla w Kościelcu z Tyńczykiem Legnickim.	Urząd Gminy Krotoszyce		2017-2022
	Utwardzenie dróg: Babin-Prostynia, Janowice Duże-Krajów, w Prostyni (drogi gminnej prowadzącej od powiatowej do nowego osiedla wraz z ustawieniem lustra na skrzyżowaniu), w Wilczycach (droga polna prowadząca w kierunku drogi powiatowej przy stacji Orlen), dróg dojazdowych do posesji w Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce		2017-2025
	Budowa chodników w Krotoszycach (od ul. Piaskowej do Pałacu), Tyńczyku Legnickim.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy		2017-2020
	Przekształcenie rowów w części Złotnik na chodniki (z przepustem).	Urząd Gminy Krotoszyce		

Budowa chodników wzdłuż dróg powiatowych: Kościelec-Tyńczyk Legnicki, na wiadukcie autostradowym (odcinek Legnica-Kościelec), w Warmątowicach Sienkiewiczowskich, Wilczycach, Winnicy, Złotnikach.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy	Fundusze powiatowe i gminne	2016-2020
Budowa dróg rowerowych: wzdłuż drogi powiatowej Kościelec-Warmątowice Sienkiewiczowskie-Słup.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; Narodowy Program	2016-2025
Budowa ciągu pieszo-rowerowego z Legnicy do Warmątowic Sienkiewiczowskich oraz przez Dunino do Krajowa i Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy, Urząd Miejski w Legnicy	Przebudowy Dróg Lokalnych na lata 2013-2020; Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej	2016-2025
Odtworzenie gruntowych dróg gminnych od Złotnik w kierunku Kościelca i Warmątowic Sienkiewiczowskich.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	2018-2025
Zabezpieczenie skarpy przy drodze gminnej w Winnicy i ustawienie lustra oraz znaków pierwszeństwa ze względu na zwężenie.	Urząd Gminy Krotoszyce		2017-2018
Ustawienie tablicy "czarny punkt" na drodze z Legnicy do Kościelca (za zjazdem z wiaduktu).	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy		2016
Utwardzenie dróg polnych z wykonaniem zatok do mijania.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych	2016-2025
Montaż oświetlenia: przy drodze w Kościelcu na odcinku między przystankiem a przychodnią i osiedlem, przy przystanku autobusowym i na łuku drogi (koło transformatora) w Kozicach, na drodze między Krajowem "Dolnym" i "Górnym", w Duninie (nowe osiedla i centrum wsi), Janowicach Dużych (m.in. przy świetlicy i nowych domach), na nowym osiedlu	Urząd Gminy Krotoszyce	Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej	2017-2020

w Prostyni, w kierunku nowego osiedla w Tyńczyku Legnickim, Winnicy, Złotnikach.			
Wymiana oświetlenia na energooszczędne.	Urząd Gminy Krotoszyce	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; NFOŚiGW; WFOŚiGW	2016-2023
Montaż barierek na moście w ciągu drogi powiatowej w Wilczycach.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy	Fundusze powiatowe	2017
Montaż luster na skrzyżowaniu z drogą prowadzącą ze Świecian i przed wjazdem do wsi.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze powiatowe i gminne	2016-2017
Umocnienie pobocza (i skarp rowów przydrożnych) przy zjeździe do Winnicy od strony Legnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy	Fundusze powiatowe	2016-2018
Wyrównanie poziomu studzienek kanalizacyjnych z poziomem asfaltu w Duninie.	Urząd Gminy Krotoszyce, Starostwo Powiatowe w Legnicy	Fundusze gminne	2016
Utrzymanie w należytym stanie rowów i poboczy wzdłuż dróg gminnych.	Urząd Gminy Krotoszyce, mieszkańcy	Fundusze gminne	2016-2025
Przeniesienie przystanku w Kościelcu (w stronę Warmątowic) pod budynek szkoły.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2018
Budowa parkingów: przed ośrodkiem zdrowia w Kościelcu, Zespołem Szkół w Krotoszycach, przeznaczonego dla turystów - w Krotoszycach,	Urząd Gminy Krotoszyce, Zespół Szkół w Krotoszycach, Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach Filia w Kościelcu	Fundusze gminne	2016-2020
Ustawienie nowych wiat przystankowych w Kozicach, przy szkole w Krotoszycach (zamiast obecnego przystanku), Bielichowicach, Winnicy	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2025

	Wymiana wiat przystankowych na nowe, ze spójnym systemem identyfikacji wizualnej.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2020-2025
	Zakup równiarki do dróg.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2017-2020
	Zakup kosiarki skarpowej do koszenia rowów.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2017-2020
Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Rozbudowa kanalizacji w: Złotnikach, Szymanowicach, Krajowie.	Urząd Gminy Krotoszyce	PO Infrastruktura i Środowisko; Program	2016-2017
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w Winnicy, Szymanowicach i innych miejscach na terenie gminy, gdzie brak jest sieci kanalizacyjnej	Urząd Gminy Krotoszyce	Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; UMWD; NFOŚiGW; WFOŚiGW	2016-2020
	Modernizacja wodociągu w Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce		2017-2020
	Budowa sieci wodociągowej w Święcianach, Grośnikach i fragmencie Wilczyc.	Urząd Gminy Krotoszyce		2016-2020
	Modernizacja i oczyszczenie kanalizacji burzowej w Tyńczyku Legnickim, Wilczycach, Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce		2016-2025
	Likwidacja zbiorników przeciwpożarowych w Wilczycach.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze powiatowe	2017-2020
	Modernizacja zbiornika przeciwpożarowego w Tyńczyku.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2017-2020
Rozwój infrastruktury społecznej	Budowa świetlicy w Duninie, Tyńczyku Legnickim, Prostyni.	Urząd Gminy Krotoszyce	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020;	2017-2023
	Remonty i wyposażenie świetlic w: Janowicach Dużych, Kozicach, Winnicy, Krotoszycach (parter budynku), Wilczycach, Warmątowicach Sienkiewiczowskich.	Urząd Gminy Krotoszyce	Program LEADER, fundusze gminne	2016-2023
	Termomodernizacja ośrodka zdrowia w Krotoszycach.	Urząd Gminy Krotoszyce, Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach	Program priorytetowy Lemur (NFOŚiGW); Fundusz Termomodernizacji i Remontów Banku Gospodarstwa Krajowego	2017-2020

Adaptacja pomieszczeń w ośrodku zdrowia na potrzeby OSP w Krotoszycach.	Urząd Gminy Krotoszyce, OSP Krotoszyce	Fundusze gminne; Zarząd Główny OSP RP; Zarząd Wojewódzki Związku OSP	2017-2025
Remont szatni i doprowadzenie wody przy stadionie Błękitnych Kościelec.	Urząd Gminy Krotoszyce	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; RPO dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020; UMWD; Ministerstwo Sportu i Turystyki	2016-2020
Budowa boisk sportowych w: Kościelcu, Szymanowicach.	Urząd Gminy Krotoszyce		
Modernizacja boisk w: Prostyni (wyrównanie nawierzchni), Tyńczyku Legnickim (siatkochwyty, montaż bramek, ławki i trybuny), oświetlenie boiska w Wilczycach, monitoring na boisku w Krotoszycach.	Urząd Gminy Krotoszyce		2016-2020
Zakup samochodów strażackich dla jednostki OSP w Krotoszycach i Janowicach Dużych, zakup mundurów bojowych dla jednostek OSP.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne; Zarząd Główny Związku OSP RP; Zarząd Wojewódzki Związku OSP	2017-2024
Zakup piły spalinowej, motopompy i pompy szlamowej dla OSP w Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2020
Wydłużenie godzin pracy przedszkoli.	Urząd Gminy Krotoszyce	PO Wiedza Edukacja Rozwój; RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020	2016-2025
Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych w szkołach, gł. językowe, sportowe, logopedyczne.	Urząd Gminy Krotoszyce, Zespół Szkół w Krotoszycach, Szkoła Podstawowa w Kościelcu, organizacje pozarządowe	Program "Równać szanse"; Fundacja BGK; Fundacja PZU; Europejska Współpraca Terytorialna; PO Wiedza Edukacja Rozwój	2016-2025
Rozbudowa Zespołu Szkół w Krotoszycach wraz z salą sportową oraz kilkoma salami lekcyjnymi do przedmiotów matematyczno-	Urząd Gminy Krotoszyce, Zespół Szkół w Krotoszycach	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; RPO dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020	2016-2020

	przyrodniczych i informatycznych oraz łącznikiem.			
	Remont elewacji oraz wymiana źródła ciepła w Szkole Podstawowej w Kościelcu	Urząd Gminy Krotoszyce	WFOŚiGW; NFOŚiGW	2017-2020
	Wyposażenie i modernizacja pomieszczeń Gminnej Biblioteki Publicznej.	Urząd Gminy Krotoszyce, Gminna Biblioteka Publiczna w Krotoszycach	Program "Równać szanse"; Fundacja BZ WBK	2016-2020
Poprawa estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznej	Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy..	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2017-2025
	Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2025
	Poprawa przestrzeni publicznej na terenie obszarów zdegradowanych po byłych PGR w Kościelcu na Osiedlu i Szymanowicach.	Urząd Gminy Krotoszyce	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020; RPO dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020	2017-2023
	Zagospodarowanie skrzyżowania dróg (Krotoszyce-Rzymówka) na skwer.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze powiatowe i gminne	2016-2020
	Zagospodarowanie terenu przy boisku w Janowicach Dużych - budowa wiaty, doprowadzenie wody, oświetlenie.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2020
	Ustawienie murowanego grilla przy świetlicy w Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2018
	Uzupełnienie placu zabaw w Kozicach o nowe urządzenia i jego ogrodzenie.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2020
	Poprawa estetyki otoczenia wiaty w Prostyni (np. nowe nasadzenia, agrowłóknina).	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2020
	Nasadzenia drzew (zagajnik brzozy) dla oddzielenia terenu rekreacyjnego od autostrady w Prostyni.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2020

Budowa siłowni zewnętrznej w Szymanowicach.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2017-2020
Rekultywacja i zagospodarowanie lasu w Wilczycach: plac zabaw, siłownia zewnętrzna i ścieżka zdrowia.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne; RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020	2016-2020
Ułożenie nawierzchni tartanowej na placu zabaw w Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2018
Budowa siłowni zewnętrznej i boiska do siatkówki przy świetlicy (wraz z ogrodzeniem) w Winnicy.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne; RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020; Program LEADER	2016-2018
Stworzenie spójnego systemu oznakowania szlaków rowerowych i pieszych na terenie gminy.	Urząd Gminy Krotoszyce, PTTK, LGD Pogórze Kaczawskie	Europejska Współpraca Terytorialna; Program LEADER	2016-2023
Oczyszczenie terenu wokół i wyeksponowanie pomników wraz z ustawieniem tablic informacyjnych na terenie gminy.	Urząd Gminy Krotoszyce		2017-2020
Ustawienie tablic informacyjnych na szlakach (opis obiektów, historii miejscowości).	Urząd Gminy Krotoszyce, PTTK, LGD Pogórze Kaczawskie	Środki NFOŚiGW - Edukacja ekologiczna; WFOŚiGW	2017-2023
Budowa punktów przystankowych: przy brzegach Kaczawy i Nysy Szalonej, w lasu przy wjeździe do Wilczyc oraz w innych miejscach.	Urząd Gminy Krotoszyce	Europejska Współpraca Terytorialna; WFOŚiGW; Program LEADER	2017-2025
Wytyczenie szlaku rowerowego Winnica-Bielowice-Winnica z odnogą do Słupa (zalew) wraz z budową miejsc postojowych.	Urząd Gminy Krotoszyce, PTTK, LGD Pogórze Kaczawskie		2017-2025
Oczyszczenie szlaku pieszego Czerwony Kościół - Dunino - Krajów przy współpracy z PTTK.	Urząd Gminy Krotoszyce, PTTK, LGD Pogórze Kaczawskie		2016-2020
Wytyczenie szlaków nordic walking na terenie	Urząd Gminy Krotoszyce,		2016-2020

	gminy.	PTTK, LGD Pogórze Kaczawskie		
	Wytyczenie ścieżek do jazdy konnej na terenie gminy (w związku ze stadnią koni w Duninie).	Urząd Gminy Krotoszyce, właściciel stadniny		2017-2022
	Wyodrębnienie szlaków edukacyjnych (przyrodniczych i historycznych) pod kątem wycieczek szkolnych.	Urząd Gminy Krotoszyce, PTTK, LGD Pogórze Kaczawskie	Środki NFOŚiGW - Edukacja ekologiczna; WFOŚiGW; PO Infrastruktura i Środowisko	2017-2020
	Zabezpieczenie kompleksu pocysterskiego w Winnicy wraz z zagospodarowaniem otoczenia kompleksu pocysterskiego w Winnicy (np. ławki, tablice, zieleni).	Urząd Gminy Krotoszyce	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Europejska Współpraca Terytorialna; Fundacja PGNiG; UMWD; RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020	2018-2023
	Opracowanie broszur opisujących szlaki na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem szlaków tematycznych.	Urząd Gminy Krotoszyce	Europejska Współpraca Terytorialna; Program LEADER	2016-2020
	Inwentaryzacja zbiorów Muzeum w Duninie oraz szersza jego prezentacja.	Urząd Gminy Krotoszyce	Europejska Współpraca Terytorialna; Program LEADER	2017-2020
	Przebudowa strony internetowej gminy i powiązanie jej z profilem na Facebooku.	Urząd Gminy Krotoszyce	Fundusze gminne	2016-2018
Wzrost i integracji i promowania społeczności w gminie	Wsparcie powstawania i funkcjonowania organizacji pozarządowych przez oddelegowanie pracownika Urzędu Gminy.	Urząd Gminy Krotoszyce	Europejska Współpraca Terytorialna; Program LEADER	2016-2025

6. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

W przypadku opracowywania dokumentów strategicznych należy pamiętać o tym, aby - poza dostosowaniem do potrzeb lokalnej społeczności - pozostawały one zgodne z innymi dokumentami strategicznymi. Obecnie proponowane kierunki rozwoju oraz zadania strategiczne pozostają w zgodności z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa oraz kraju.

Tab. 1 Zgodność zapisów Strategii Rozwoju Gminy Krotoszyce na lata 2015-2025 z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju.

Tytuł dokumentu	Wybrane zapisy, w które wpisują się kierunki rozwoju Gminy Krotoszyce
Strategia Rozwoju Powiatu Legnickiego na lata 2002 - 2017	<ol style="list-style-type: none">1. Stworzenie warunków do aktywizacji gospodarczej.2. Rozwój obszarów wiejskich i aktywizacja rolnictwa.3. Poprawa warunków życia społeczności powiatu.4. Użytkowanie zasobów środowiska naturalnego zgodnie z zasadami ekorozwoju.
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2020	<ol style="list-style-type: none">1. Poprawa dostępności transportowej regionu.2. Poprawa jakości i standardów transportu.3. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich.4. Ochrona i udostępnianie walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych.5. Udostępnienie obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.6. Rozwój produktów turystycznych i rozbudowa infrastruktury turystycznej regionu.7. Stworzenie warunków i wzbogacenie oferty uczestnictwa w kulturze.8. Poprawa efektywności kształcenia na każdym poziomie i etapie życia.9. Rozwój kapitału społecznego i obywatelskiego.10. Powstrzymanie odpływu młodych i wykształconych osób z regionu i stymulowanie procesów imigracji młodzieży.11. Kształtowanie i rozwój postaw obywatelskich wśród młodzieży.12. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.13. Wykorzystanie potencjału osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.14. Wsparcie seniorów zagrożonych wykluczeniem społecznym.

<p>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój usług edukacyjnych i opiekuńczych dla dzieci. 2. Unowocześnienie systemu kształcenia młodzieży poprzez zorientowanie na kształcenie kompetencji kluczowych: kreatywności, przedsiębiorczości oraz kooperacji. 5. Budowa aktywnych, zdolnych do społecznego i ekonomicznego rozwoju społeczności lokalnych. 6. Promocja aktywności zawodowej i społecznej seniorów. 7. Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy seniorów. Rozwój aktywności i wolontariatu seniorów.
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów. 2. Zwiększenie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich. 3. Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne. 4. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego. 5. Wspomaganie kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.
<p>Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela. 2. Wzrost wydajności gospodarki. 3. Rozwój kapitału ludzkiego. 4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. 5. Integracja społeczna.
<p>Europa 2020</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat z obecnych 69% do co najmniej 75%. 2. Ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%; zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20% 3. Ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%.

Źródło: opracowanie własne.

7. Procedury wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji i promocji Strategii

7.1 Wdrażanie Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Krotoszyce na lata 2015-2025 jest przyjmowana uchwałą Rady Gminy. Za realizację jej zapisów odpowiedzialność ponosi Wójt Gminy Krotoszyce. Osiąganie zawartych w niej celów oraz realizacja zadań zależy od sprawności konkretnych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy oraz jego jednostek organizacyjnych, których kompetencje wiążą się z konkretnymi działaniami. Wskazane w niniejszym dokumencie cele i zadania można osiągnąć przy zaangażowaniu władz, instytucji samorządowych oraz innych lokalnych aktorów społecznych, w tym samych mieszkańców. Część zadań - szczególnie z obszaru społecznego - musi być realizowana przy współpracy z organizacjami pozarządowymi. To one bowiem posiadają najlepsze rozeznanie na obszarze konkretnych miejscowości i zraszają bezpośrednio zainteresowanych danym tematem mieszkańców. W realizację strategii należy zaangażować także lokalnych przedsiębiorców, może to bowiem częściowo ograniczyć koszty niektórych działań i przyczynić się do rozwoju gospodarczego gminy. Liderem pozostaje jednak Wójt oraz Rada Gminy, którzy ponoszą odpowiedzialność za realizację celów strategicznych oraz koordynują działania.

Docelowo powinien powstać **Gminny Zespół Partycypacyjny ds. Realizacji, Monitoringu i Oceny Strategii**. Zdolność do jego powołania powinna być rezultatem oceny przez władze powiatu dojrzałości i gotowości różnych partnerów do trwałego i aktywnego uczestniczenia w jego pracach. Podbudową dla tego Zespołu może stać się powołana już na etapie projektowania Strategii grupa robocza.

Strategia powinna się charakteryzować elastycznością ze względu na zmieniające się warunki społeczno - ekonomiczne. Pojawienie się istotnego sprzyjającego lub negatywnego czynnika zewnętrznego bądź wewnętrznego może zdeterminować konieczność eliminacji lub wygenerowania nowych zadań, czy nawet zmianę kierunków rozwoju.

7.2 Monitoring Strategii

Monitoring to ciągła obserwacja sytuacji panującej wewnątrz gminy oraz w jej zewnętrznym otoczeniu, a także śledzenie postępu prac związanych z realizacją strategii. Bieżące przyglądanie się zmianom pozwoli na „wyłapywanie” pojawiających się nowych

możliwości, które gmina może wykorzystać dla swojego rozwoju oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom niektórych zjawisk. Jednocześnie działania te mają na celu sprawdzenie, na ile projektowane na etapie tworzenia strategii prace rzeczywiście są realizowane i czy nie pojawiają się problemy z ich realizacją.

Poniżej przedstawiono proponowany układ wskaźników służących do monitorowania postępu prac związanych z realizacją poszczególnych zadań wpisanych w Strategii. Wskaźniki należy analizować rok do roku, a na podstawie różnicy ich wartości wyciągać wnioski co do konkretnych trendów. Należy jednocześnie wskazać, iż w przypadku niektórych działań monitoring może dotyczyć jedynie stwierdzenia czy dane działanie zostało, czy też nie zostało zrealizowane w danym czasie.

Tab. 2 Proponowane wskaźniki monitoringu zadań zapisanych w Strategii.

Proponowane zadanie strategiczne	Możliwe do zastosowania wskaźniki
Modernizacja i poprawa stanu technicznego sieci istniejących dróg gminnych.	Liczba kilometrów dróg, które zostały przebudowane/zmodernizowane.
Utwardzenie dróg polnych	Liczba kilometrów nowo powstałych dróg.
Kontynuowanie współpracy z Powiatem Legnickim w zakresie remontów dróg powiatowych oraz działań mających na celu zwiększenie poziomu	Wysokość środków przekazanych powiatowi na remont dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy. Liczba kilometrów dróg wyremontowanych przy współpracy gminy i powiatu.
Zakup sprzętu do utrzymania dróg.	Liczba wypożyczeń nowo zakupionego sprzętu w miesiącu
Utrzymywanie w należytym stanie rowów melioracyjnych.	Liczba kilometrów oczyszczonych rowów melioracyjnych.
Poprawa bezpieczeństwa drogowego.	Liczba zamontowanych znaków ostrzegawczych, luster drogowych.
Budowa i modernizacja ciągów pieszych, rowerowych bądź pieszo-rowerowych.	Liczba kilometrów wybudowanych chodników.
Montaż oświetlenia drogowego w szczególności energooszczędnego	Liczba zamontowanych lamp oświetlenia drogowego w gminie.
Podjęcie działań na rzecz przedłużenia wybranych kursów komunikacji miejskiej z Legnicy do Gminy Krotoszyce.	Liczba pasażerów korzystających z nowych kursów.
Budowa nowych wiat przystankowych.	Liczba nowo wybudowanych lub zmodernizowanych wiat przystankowych.
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej.	Liczba kilometrów wybudowanej sieci kanalizacyjnej. Liczba podłączonych do sieci mieszkańców.
Modernizacja sieci wodociągowej.	Liczba kilometrów zmodernizowanej sieci wodociągowej.

Wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.	Liczba wniosków o dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Liczba pozytywnie zaopiniowanych wniosków o dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Wysokość środków wydatkowanych z tytułu dofinansowania budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.
Publikacja na stronie internetowej gminy informacji o szlakach rowerowych.	Liczba wejść na stronę internetową. Liczba pobrań informacji turystycznej.
Rozwój oferty instytucji oświatowych.	Liczba oferowanych zajęć pozalekcyjnych. Liczba godzin zajęć pozalekcyjnych. Liczba dzieci korzystających ze szkolnej oferty zajęć pozalekcyjnych.
Rozwój oferty kulturalnej.	Liczba zajęć organizowanych w bibliotece i jej filiach.
Promocja odnawialnych źródeł energii.	Liczba spotkań informacyjnych dotyczących możliwości pozyskania środków na odnawialne źródła energii. Liczba uczestników spotkań informacyjnych.
Dbłość o zabytki.	Wysokość środków zewnętrznych pozyskanych na remonty i modernizację zabytków.
Modernizacja i przebudowa strony internetowej gminy.	Liczba unikalnych wejść na stronę internetową. Liczba pobranych materiałów promocyjnych ze strony.
Organizacja konkursów dla organizacji pozarządowych organizację zajęć w świetlicach wiejskich.	Liczba przeprowadzonych konkursów. Wysokość środków przekazanych organizacjom pozarządowym.
Organizacja corocznego Turnieju Sołectw.	Liczba uczestników Turnieju.
Organizacja wycieczek krajoznawczych.	Liczba uczestników wycieczek.

Źródło: opracowanie własne

7.3 Ewaluacja Strategii

Ewaluacja polega na systematycznej i obiektywnej ocenie Strategii, jej założeń, procesu realizacji i rezultatów przede wszystkim pod kątem efektywności (czy poniesione nakłady są adekwatne w stosunku do osiągniętych efektów), skuteczności (czy realizowane działania przyczyniają się do realizacji założonych celów) oraz adekwatności (Czy realizowane działania odpowiadają potrzebom społecznym).

Źródłem danych, które służą do ewaluacji mogą być np. dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społeczności lokalnej, dane pozyskane na spotkaniach z mieszkańcami. Wskazane jest, aby ewaluacją strategii zajmowały się także osoby niezaangażowane w realizację działań zapisanych w dokumencie, co powinno zapewnić jej obiektywizm. Sprawozdania z ewaluacji należy publikować na stronie Biuletynu Informacji Publicznej po przyjęciu go uchwałą Rady Gminy.

7.4 Aktualizacja Strategii

Aktualizacji Strategii można się podjąć w końcowej fazie realizacji dokumentu. Informacji do jej przeprowadzenia dostarczyć powinien gł. proces jej oceny. Pozwoli to zweryfikować wizję, misję oraz cele strategiczne i szczegółowe do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych. Aktualizację powinno się prowadzić partycypacyjnie, angażując w proces urzędników, przedstawicieli lokalnych organizacji i grup nieformalnych. Pozwoli to na zapewnienie ciągłości procesu zarządzania strategicznego i obniżenie kosztów sporządzania kolejnego dokumentu.

7.5 Promocja Strategii

Upowszechnienie dokumentu zapewni przejrzystość działań władz oraz przyczyni się do podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat kierunków rozwojowych gminy. Zasadne jest, by po uchwaleniu Strategii Rozwoju Gminy Krotoszyce przez Radę Gminy zamieścić informację o tym fakcie na stronie Urzędu Gminy oraz w BIP-ie wraz z odnośnikiem do miejsca, w którym można znaleźć tekst dokumentu.

Proponowane narzędzia i formy promocji:

- informacja o uchwaleniu dokumentu: www.krotoszyce.pl,
- dokument w wersji PDF zamieszczony na stronie Urzędu Gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej,
- broszura informacyjna zawierająca skrótowo i przystępnie przedstawione kierunki rozwoju gminy dostępna w wersji elektronicznej na stronie Urzędu Gminy i w wersji drukowanej w siedzibie Urzędu (np. na potrzeby inwestorów, nowych mieszkańców,
- informowanie o postępach w realizacji Strategii na podstawie raportów z monitoringu i ewaluacji.

Spis tabel

Tab. 1 Zgodność zapisów Strategii Rozwoju Gminy Krotoszyce na lata 2015-2025 z dokumentami strategicznymi na poziomie powiatu, województwa i kraju.....	35
Tab. 2 Proponowane wskaźniki monitoringu zadań zapisanych w Strategii.....	38
Tab. 2 Liczba mieszkańców Gminy Krotoszyce w latach 2010-2014.....	43
Tab. 3 Liczba mieszkańców Gminy Krotoszyce w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2014.....	44
Tab. 4 Liczba dzieci uczęszczająca do przedszkoli w Gminie Krotoszyce.....	45
Tab. 5 Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w.....	47
Tab. 6 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Krotoszyce.....	48
Tab. 7 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Krotoszyce i Województwie Dolnośląskim w latach 2012-2014 [%].....	49
Tab. 8 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Krotoszyce.....	50
Tab. 9 Długość szlaków turystycznych na terenie Gminy Krotoszyce.....	54
Tab. 10 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON według sektorów własnościowych (lata 2010 -2014).....	57
Tab. 11 Zarejestrowani bezrobotni w Gminie Krotoszyce według wieku (stan na XII 2014).....	59
Tab. 12 Zarejestrowani bezrobotni w Gminie Krotoszyce według poziomu wykształcenia (stan na XII 2014).....	60
Tab. 13 Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Krotoszyce.....	61
Tab. 14 Drogi na terenie Gminy Krotoszyce.....	62

Spis rysunków

Rys. 1 Liczba dzieci, oddziałów szkolnych i nauczycieli.....	45
Rys. 2 Liczba dzieci, oddziałów szkolnych i nauczycieli.....	46
Rys. 3 Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Gminie Krotoszyce na tle Powiatu Legnickiego w latach 2011-2015 [%].	47
Rys. 4 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON	58
Rys. 5 Struktura gruntów rolnych na terenie Gminy Krotoszyce	60

Załącznik 1

Diagnoza społeczno-gospodarcza Gminy Krotoszyce

Gmina Krotoszyce położona jest w centralnej części województwa dolnośląskiego, na południowy-zachód od Legnicy. Jest jedną z siedmiu gmin wchodzących w skład powiatu legnickiego. Graniczy z gminami: Złotoryja, Miłkowice, Legnickie Pole, Męcinka i miastem Legnica. Wysokość terenu waha się od 140 (Równina Legnicka) do 230 m n.p.m. (Wysoczyzna Chojnowska). Powierzchnia gminy wynosi ok. 67,8 km², a jej rozciągłość wynosi od 10 km w kierunku wschód-zachód do 12 km w kierunku północ-południe. Przez teren gminy przepływają rzeki Kaczawa oraz Nysa Szalona, stanowiąca jej prawobrzeżny dopływ.

Gmina Krotoszyce posiada gminy partnerskie w Niemczech (Markersdorf) i Czechach (Osecna). Od 2003 r. należy także do Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, który stawia sobie za cel rozwój lokalny, w tym rozwój gospodarczy, oraz integrację gmin wiejskich.

1. Sfera społeczna

Liczba mieszkańców Gminy Krotoszyce od kilku lat utrzymuje tendencję rosnącą, przy czym największy wzrost dotyczy liczby mężczyzn.

Tab. 3 Liczba mieszkańców Gminy Krotoszyce w latach 2010-2014.

	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014
Ogółem	3088	3108	3128	3137	3161
Mężczyźni	1457	1474	1495	1512	1527
Kobiety	1631	1634	1633	1625	1634

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Krotoszyce.

Gęstość zaludnienia dla gminy w 2014 r. wynosiła 49 os./km² (na podobnym poziomie utrzymuje się od 2010 r.). Najwięcej mieszkańców posiadają Krotoszyce (w 2014 r. było to 638 osób), ponad 300 osób mieszka w Kościelcu i Winnicy. Pawłowice Małe zamieszkują tylko 4 osoby, co wynika z wysiedleń związanych z utworzeniem na tym terenie strefy ochronnej Huty Miedzi Legnica. Dwanaście miejscowości jest zamieszkiwanych po ponad 100 osób.

Spadek liczby osób odnotowano w przypadku mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym (z 25% ogółu liczby mieszkańców w 2010 r. do 22,6% w 2014 r.), natomiast wzrost dotyczył mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym (z 64,2% do 65,8%) i poprodukcyjnym (z 7,6% do 10,8%). Największe różnice występują w przypadku kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym - kobiet w tym wieku było w 2014 r. dwukrotnie więcej niż mężczyzn. Co ciekawe, w przypadku osób w wieku produkcyjnym liczba kobiet zrównała się z liczbą mężczyzn.

Tab. 4 Liczba mieszkańców Gminy Krotoszyce w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Osoby w wieku przedprodukcyjnym					
Ogółem	784	760	752	739	716
Mężczyźni	397	390	384	374	365
Kobiety	387	370	368	365	351
Osoby w wieku produkcyjnym					
Ogółem	1983	2020	2044	2054	2080
Mężczyźni	991	1007	1022	1031	1040
Kobiety	992	1013	1022	1023	1040
Osoby w wieku poprodukcyjnym					
Ogółem	236	255	276	310	340
Mężczyźni	68	76	88	106	121
Kobiety	168	179	188	204	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krotoszyce.

W kwestii przyrostu naturalnego trudno mówić o występowaniu jakiejś trwałej tendencji. W 2010 i 2013 r. był on dodatni, w latach 2011-2012 ujemny, natomiast w 2014 roku liczba urodzeń żywych i zgonów była taka sama. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku salda migracji. Najwięcej zameldowań odnotowano w 2011 r. - 146, a wymeldowań w 2012 r. - 107. Najniższe wartości osiągnięto w zakresie zameldowań w 2010 r. - 83, a wymeldowań w 2010 r. - 33.

W Gminie Krotoszyce funkcjonują dwa oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Kościelcu i Krotoszycach. W każdym przedszkolu prowadzony jest jeden oddział z wychowawcą. Zauważyć można niewielki trend wzrostowy (zwłaszcza w Kościelcu) w zakresie liczby dzieci.

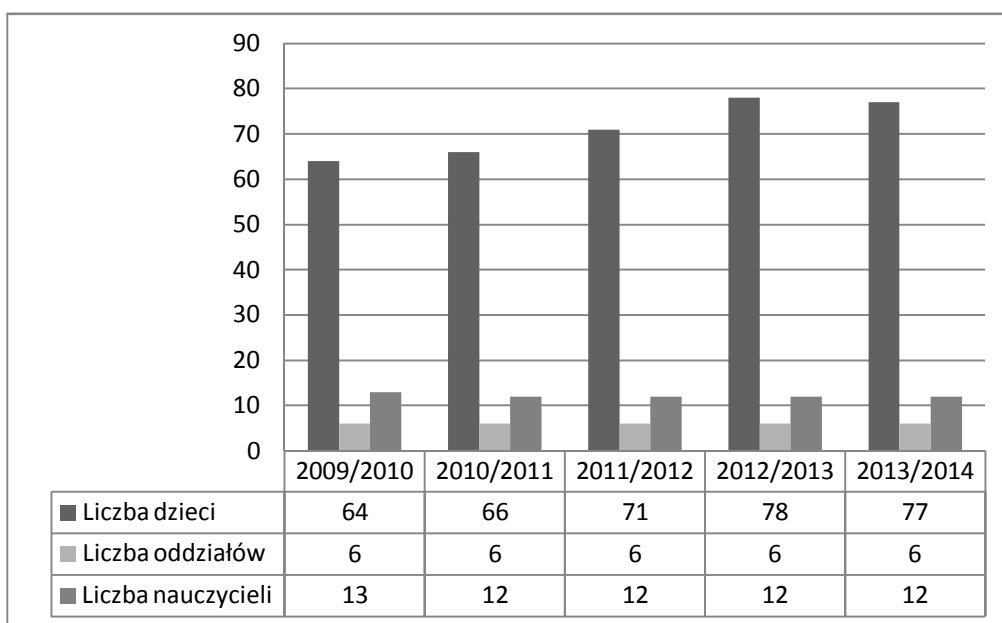
Tab. 5 Liczba dzieci uczęszczająca do przedszkoli w Gminie Krotoszyce

Miejscowość	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Kościelec	17	18	24	22	22
Krotoszyce	21	11	21	22	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krotoszyce.

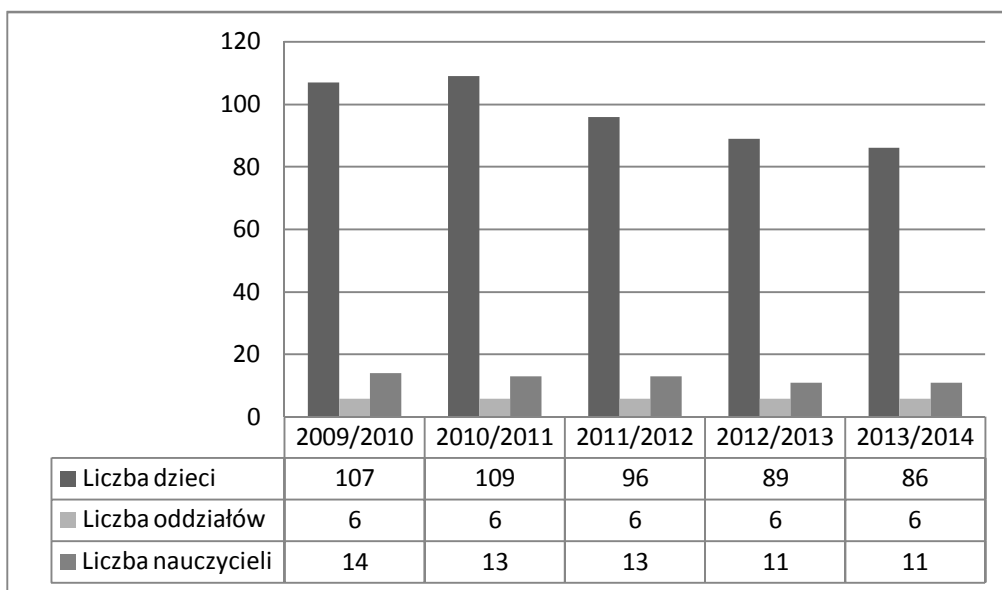
Gmina Krotoszyce posiada dwie szkoły - Szkołę Podstawową w Kościelcu i Zespół Szkół w Krotoszycach. Jak wynika z poniższych tabel, na przestrzeni ostatnich lat w obu szkołach liczba oddziałów utrzymuje się na tym samym poziomie. Liczba nauczycieli w Kościelcu w zasadzie nie ulega zmianie, zaś w Krotoszycach nieznacznie spada. Porównując liczbę dzieci uczęszczających do szkół podstawowych między rokiem szkolnym 2009/2010, a 2013/2014, dostrzec można niewielki wzrost w Kościelcu i spadek w Krotoszycach.

Rys. 1 Liczba dzieci, oddziałów szkolnych i nauczycieli w Szkole Podstawowej w Kościelcu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krotoszyce.

Rys. 2 Liczba dzieci, oddziałów szkolnych i nauczycieli w Szkole Podstawowej w Krotoszycach

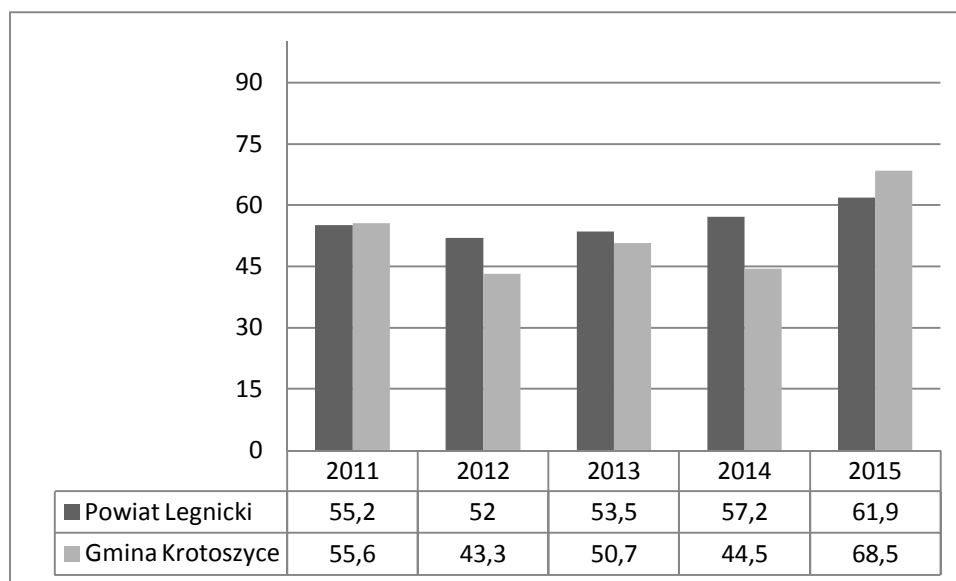

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krotoszycy.

Obie szkoły posiadają własne sale gimnastyczne. Jednocześnie sala gimnastyczna w Krotoszycach oddalona jest od szkoły i część uczniów dowożona jest na lekcje wychowania fizycznego autobusem. Obiekt ten dopuszczono warunkowo do użytkowania na dwa lata. Każda ze szkół posiada także salę informatyczną ze stanowiskami komputerowymi z dostępem do Internetu (Kościelec - 12, Krotoszycy - 13). W szkołach działają także świetlice zapewniające opiekę nad dziećmi. W Kościelcu pracuje ona 10 godzin w tygodniu, w Krotoszycach 16. W roku szkolnym 2013/2014 w Szkole Podstawowej w Kościelcu odbywały się następujące zajęcia pozalekcyjne dla uczniów: koło szachowe, koło historyczne, koło plastyczne, koło polonistyczne, koło biblioteczne, koło informatyczne, zajęcia SKS, chóru i zajęcia wyrównawcze z matematyki. W tym samym czasie w Krotoszycach uczniowie mogli uczęszczać na zajęcia dodatkowe i wyrównawcze z: języka angielskiego i polskiego, matematyki i przyrody. Odbywały się także: terapia pedagogiczna, zajęcia korekcyjne, chór i SKS. Łącznie do szkół podstawowych dowożonych jest 135 uczniów.

Porównując średnie wyniki uczniów piszących sprawdzian szóstoklasisty Gminy Krotoszycy i Powiatu Legnickiego na przestrzeni lat, widać, iż zazwyczaj gmina wypada gorzej. Największa różnica między wynikami miała miejsce w 2012 r. (8,7 pkt. procentowego) i 2014 (12,7 pkt. procentowych). W 2015 r. sytuacja uległa zmianie i to uczniowie z Gminy Krotoszycy średnio lepiej napisali sprawdzian niż z całego powiatu.

Rys. 3 Wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w Gminie Krotoszyce na tle Powiatu Legnickiego w latach 2011-2015 [%].

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu, <http://oke.wroc.pl/staticpages/index.php/sprawdzian-wyniki>.

Na przestrzeni lat zmianie ulegały średnie wyniki osiągnięte przez uczniów w poszczególnych szkołach na terenie gminy. W 2011 i 2012 r. lepsze wyniki osiągała szkoła w Krotoszycach, zaś od 2013 r. tendencja uległa zmianie (choć różnica jest niewielka).

Tab. 6 Średnie wyniki sprawdzianu szóstoklasistów w 2015 r. w Powiecie Legnickim i gminach wiejskich z jego terenu [%].

	Razem	Część I - j. polski	Część I - matematyka	Część II - j. angielski	Część II - j. niemiecki
Powiat Legnicki	61,9	69	54,5	71,6	66,4
Gmina Chojnów	64,5	70,4	58,3	66	66,9
Gmina Krotoszyce	68,5	74,6	62,2	78,4	-
Gmina Kunice	64,1	70	57,9	-	65,5
Gmina Legnickie Pole	57,9	63,5	51,9	65,6	-
Gmina Miłkowice	60,7	71,2	49,7	64,6	69,9
Gmina Ruja	51,9	60,4	43,1	61,7	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu, <http://oke.wroc.pl/staticpages/index.php/sprawdzian-wyniki>.

Jak wynika z powyższej tabeli, Gmina Krotoszyce w 2015 r. wypadła najlepiej spośród wszystkich gmin wiejskich w Powiecie Legnickim. Poza nią tylko Gminy Chojnów i Kunice osiągnęły wynik lepszy niż średnia dla całego powiatu. Także w rozbiu na poszczególne przedmioty Gmina Krotoszyce wypada najlepiej. W porównaniu do średniej

powiatowej, największa różnica występuje w przypadku języka angielskiego, a najmniejsza - języka polskiego.

W gminie funkcjonuje jedno gimnazjum - w ramach Zespołu Szkół w Krotoszycach. Liczba uczniów, a co za tym idzie oddziałów szkolnych, ulega zmniejszeniu. Według Banku Danych Lokalnych GUS liczba uczniów w gimnazjum w 2010 r. wyniosła 85 (dane z Urzędu Gminy mówią o 93 uczniach w roku szkolnym 2009/2010), natomiast w 2014 r. już tylko 74. Liczba oddziałów szkolnych została ograniczona z 6 do 4, a zatrudnionych nauczycieli z 14 (rok szkolny 2009/2010) do 11 (rok szkolny 2013/2014).

Uczniowie Gimnazjum mogą korzystać z zajęć dodatkowych: język polski, język angielski i niemiecki, koło biologiczno-chemiczne, a także z zajęć wyrównawczych: historia, język angielski i polski oraz bibliotecznych.

W 2010 r. wyniki egzaminu gimnazjalnego w szkole w Krotoszycach pokazują niższy poziom jej uczniów zwłaszcza w przypadku języka angielskiego - w porównaniu z województwem. Ciekawe zjawisko jednak wystąpiło w 2011 r., kiedy to średnie wyniki dla całego Dolnego Śląska były o wiele niższe w stosunku do 2010 roku. W tym wypadku dystans między wynikami uczniów z Gminy Krotoszyce do ogółu uczniów z terenu województwa znacząco się zmniejszył. W kolejnych latach utrzymuje się tendencja do uzyskiwania gorszych wyników w egzaminie gimnazjalnym wśród uczniów na terenie gminy (z pewnymi wyjątkami). Od 2014 r. znacząco lepiej uczniowie z Gminy Krotoszyce wypadają tylko w przypadku egzaminu z języka niemieckiego i ich przewaga powiększyła się jeszcze w 2015 roku. Zwłaszcza egzamin na poziomie rozszerzonym został napisany na bardzo wysokim poziomie (średni wynik ponad 70%).

Tab. 7 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Krotoszyce i Województwie Dolnośląskim w latach 2010 - 2011 [%].

	Gmina Krotoszyce			Województwo Dolnośląskie		
	H	M-P	JA	H	M-P	JA
2010	60,0	42,8	44,8	60,6	46,9	61,4
2011	47,0	44,0	48,3	49,4	46,0	57,5

Legenda: H - część humanistyczna, M-P - część matematyczno-przyrodnicza, JA - język angielski.

Tab. 8 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w Gminie Krotoszyce i Województwie Dolnośląskim w latach 2012-2014 [%].

	Gmina Krotoszyce							
	H,W	JP	P	M	JA-p	JA-r	JN-p	JN-r
2012	54,2	54,2	47,6	40,5	48,8	26,4	48,4	35,0
2013	47,1	49,9	51,1	46,1	39,8	16,0	49,2	-
2014	57,5	65,5	52,8	42,3	54,9	23,1	59,3	50,0
2015	53,1	53,7	41,1	37,5	48,0	19,3	68,4	78,0
	Województwo Dolnośląskie							
	H,W	JP	P	M	JA-p	JA-r	JN-p	JN-r
2012	59,7	63,3	49,3	46,1	63,1	48,5	56,6	31,2
2013	56,7	60,1	58,1	46,3	62,6	47,4	57,5	38,1
2014	57,6	65,6	50,8	45,7	66,3	48,5	54,0	36,9
2015	63,2	61,2	49,0	46,8	66,6	49,2	55,3	34,7

Legenda: H,W - historia, WOS, JP - język polski, P - przedmioty przyrodnicze, M - matematyka, JA-p - jęz. angielski podstawowy, JA-r - jęz. angielski rozszerzony, JN-p - jęz. niemiecki podstawowy, JN-r - jęz. niemiecki rozszerzony.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu: <http://oke.wroc.pl/staticpages/index.php/egzam-gimn-wyniki>.

W placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę zatrudnionych jest 3 nauczycieli stażystów, 4 kontraktowych, 13 mianowanych i 11 dyplomowanych (łącznie 40 osób).

Udzielaniem świadczeń, przyznawaniem dodatków mieszkaniowych, dodatków energetycznych oraz środków z Funduszu Alimentacyjnego zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krotoszycach. Praca socjalna prowadzona jest na terenie 3 rejonów. Ponadto GOPS prowadzi Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób i rodzin z problemem alkoholowym (czynny 2 razy w miesiącu) oraz zespół interdyscyplinarny. Od 2010 r. Ośrodek realizował w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki projekt "Wyjdź z domu - bądź aktywny", koncentrujący się na aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej i zawodowej osób bezrobotnych. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzi 2 świetlice terapeutyczne dla dzieci - w Wilczycach i Warmątowicach Sienkiewiczowskich.

Liczba gospodarstw domowych z terenu Gminy Krotoszyce, które korzystają z pomocy społecznej sukcesywnie spada - z 97 w 2010 r. do 86 w 2013 roku (brak danych za 2014 rok). Zmniejszyła się również liczba dzieci, na które rodzice otrzymują z gminy

świadczenia pieniężne - z 162 w 2010 r. do 87 w 2013 roku. Pomocą objętych było w 2010 r. 321 dzieci, natomiast w 2013 r. - 192.

W gminie działa Gminny Ośrodek Zdrowia w Krotoszycach z filią w Kościelcu. Ośrodek świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (także dla dzieci), opieki stomatologicznej, posiada gabinet diagnostyczno-zabiegowy, położnej, pielęgniarskiej opieki długoterminowej, rehabilitacji¹. Ponadto w Krotoszycach zlokalizowany jest punkt apteczny.

Na terenie gminy nie istnieje żadna jednostka policji. Dzielnicy, któremu podlega teren gminy, pracuje w Komendzie Miejskiej Policji w Legnicy (rewir II, Dzielnica nr 15). Komenda Miejska nie prowadzi statystyk odrębnych dla Gminy Krotoszyce, a jedynie w odniesieniu do powiatu.

Bezpieczeństwo pożarowe w Gminie Krotoszyce zapewniają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: w Krotoszycach, Janowicach Dużych, Warmątowicach Sienkiewiczowskich i Winnicy. Dwie pierwsze zostały zakwalifikowane do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Tab. 9 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Krotoszyce.

Miejscowość	Liczba strażaków	Ilość i rodzaj posiadanego sprzętu
OSP Krotoszyce Włączona do KSRG.	31	- budynek remizy – szt. 1, - syrena alarmowa – szt. 1 - wóz ratowniczy lekki – rok 1997, - wóz ratowniczy średni – rok 1983, - motopompa pożarnicza szt. 2, - motopompa szlamowa szt. 1, - pilarka do drewna szt. 1, - agregat prądowórczy szt. 1, - agregat hydrauliczny szt. 1, - sprzęt ochrony ind. – 12 kompl., - sprzęt ochrony dróg oddech. – 2 szt., - węże strażackie różne – szt, 22, - radiostacja samochodowa – szt. 2, - radiostacja nasobna – szt. 2,
OSP Janowice Duże Rok założenia 1946, Włączona do KSRG.	26	- budynek remizy – szt. 1, - syrena alarmowa – szt. 1 - wóz ratowniczy średni – rok 1986, - motopompa pożarnicza szt. 1, - motopompa szlamowa szt. 2,

¹ Na podstawie danych z Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą: <https://rpwdl.csioz.gov.pl/RPM/Details?id=321>.

		<ul style="list-style-type: none"> - pilarka do drewna szt. 1, - agregat prądowórczy szt. 1, - agregat hydrauliczny szt. 1, - sprzęt ochrony ind. – 8 kompl., - sprzęt ochrony dróg oddech. – 4 szt., - węże strażackie różne – szt. 33, - radiostacja samochodowa – szt. 1,
OSP Warmątowice Sienkiewiczowskie	11	<ul style="list-style-type: none"> - budynek remizy – szt. 1, - syrena alarmowa – szt. 1 - wóz ratowniczy lekki – rok 1999, - motopompa pożarnicza szt. 1, - motopompa szlamowa szt. 1, - pilarka do drewna szt. 1, - sprzęt ochrony ind. – 8 kompletów, - węże strażackie różne – szt. 21, - radiostacja samochodowa – szt. 1, - drabina nasadkowa – szt. 1,
OSP Winnica	21	<ul style="list-style-type: none"> - budynek remizy – szt. 1, - syrena alarmowa – szt. 1 - wóz ratowniczy lekki – rok 1997, - motopompa pożarnicza szt. 2, - sprzęt ochrony ind. – niekompletny, - węże strażackie różne – szt. 16,

Źródło: dane z Urzędu Gminy Krotoszyce.

W Gminie Krotoszyce funkcjonuje 7 stowarzyszeń:

- Stowarzyszenie "Nasze Krotoszyce", działające na rzecz kultywowania tradycji ludowych i skupiające ok. 30 osób,
- Towarzystwo Przyjaciół Gminy Krotoszyce, działające na rzecz kultywowania tradycji historycznych, ma ok. 30 członków,
- Stowarzyszenie "Cysterska Winnica", zajmujące się kultywowaniem lokalnej tradycji oraz prowadzące przedszkole, skupiające ok. 30 osób,
- Stowarzyszenie "My Czerwony Kościół",
- Stowarzyszenie "Ziemia Legnicka" prowadzące Zespół Pieśni i Tańca, łącznie ok. 40 członków,
- Stowarzyszenie Uczestników Kompleksowej Przebudowy Wsi Krajów, stawiające sobie za cel rozwój Krajoznawstwa, poprawę jakości życia i budowę świetlicy wiejskiej; skupia ok. 20 osób,
- Stowarzyszenie Nasze Janowice, wspierające rozwój społeczny i infrastrukturalny w Janowicach Dużych (15 członków),
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Prostyni, nastawione na poprawę warunków życia mieszkańców Prostyni; ok. 20 członków,

- Stowarzyszenie Nasz Region - Gmina Krotoszyce, prezentujący przede wszystkim informacje o miejscowości Winnica,
- Stowarzyszenie "Rosyjskie Centrum Kultury i Nauki",
- kluby sportowe: Ludowy Klub Sportowy Nysa-Winnica, Gminny Ludowy Klub Sportowy GRYF-OLIMPIA w Krotoszycach, UKS "Błękitni".

Gmina organizuje konkursy na realizację zadań publicznych w danym roku dla organizacji pozarządowych, gł. z zakresu sportu i kultury fizycznej oraz promującej tradycję narodową czy lokalną.

2. Sfera kultury i rekreacji

Na terenie Gminy Krotoszyce znajduje się 10 świetlic wiejskich, przy czym tylko 4 z nich (w Wilczycach, Szymanowicach, Prostyni i Kozicach) mieszczą po 40-50 osób. W pozostałych przewidziano 100 (Krotoszyce, Janowice Duże), 120 (Czerwony Kościół, Warmątowice Sienkiewiczowskie), 130 (Krajów), a nawet 140 miejsc (Winnica). Świetlice w Szymanowicach, Janowicach Dużych i Kozicach nie posiadają zaplecza kuchennego, w tym budynek w Janowicach nie jest w ogóle wyposażony. Pozostałe posiadają także stoły i krzesła, a w Wilczycach nawet komputery.

W grudniu 2011 r. został zlikwidowany Gminny Ośrodek Kultury i Sportu. W związku z tym w gminie funkcjonuje jedna instytucja kultury - Biblioteka Gminna w Krotoszycach i jej filia w Warmątowicach Sienkiewiczowskich. Na jedną placówkę przypadało w 2013 r. (brak danych za rok 2014) 1628 osób, co daje liczbę 74 czytelników wśród 1000 mieszkańców (spadek z poziomu 82 w 2010 r.). Poziom czytelnictwa jest niski i ciągle spada: z 13,5 wypożyczeń na jednego czytelnika w 2010 r. do 12,6 w 2013 roku. Średnia dla województwa wynosiła w 2013 r. 19,1 wypożyczeń. Czytelnicy Biblioteki Gminnej mogą korzystać z kilku komputerów posiadających podłączenie do internetu.

Na terenie gminy regularnie odbywa się kilka imprez tematycznych. Na terenie sołectw organizowane są jednodniowe zabawy okolicznościowe, w których średnio udział bierze po 50 osób. Z kolei w sołectwach Winnica, Wilczyce, Krajów i Krotoszyce co rok odbywają się dożynki (udział ok. 100 osób w każdej imprezie). Ponadto szerszy zasięg mają dożynki gminne średnio z 300 uczestnikami. Władze gminy wraz z Towarzystwem Przyjaciół Gminy Krotoszyce organizowały także biwak historyczny o zasięgu międzynarodowym z okazji 200-letniej rocznicy Bitwy Kaczawskiej. Trwał on 2 dni i zgromadził ok. 500 uczestników. Nie są natomiast organizowane żadne imprezy z okazji "dni gminy".

Przy Stowarzyszeniu "Ziemia Legnicka" działa Zespół Pieśni i Tańca "Ziemia Legnicka", który prezentuje tańce regionalne, z innych państw oraz historyczne. Jego

członkowie (młodzież i dorośli) posiadają oryginalne stroje, które najczęściej sami przygotowują. Występują z programem taneczny w szkołach oraz na imprezach integracyjnych na terenie gminy. Ponadto działa kobiecy zespół country "Strong woman".

W gminie działają także 2 kluby sportowe: Klub Sportowy "Błękitni Kościelec" i Gminny Ludowy Klub Sportowy "Gryf - Olimpia". Oba działają w zakresie piłki nożnej i skupiają po 30 osób. KS "Błękitni-Kościelec" prowadzi także sekcję młodzieżową i jest inicjatorem turnieju Puchar lata dla dzieci (na poziomie lokalnym, dla ok. 80 zawodników). KS "Gryf - Olimpia" organizuje coroczne turnieje piłki nożnej o Puchar Lata o zasięgu wojewódzkim (150 zawodników) oraz trzydniowe Majówki Rodzinne (60 osób). W 11 miejscowościach z terenu gminy zlokalizowane są boiska, na których mieszkańcy mogą grać w piłkę: Krotoszyce, Wilczyce, Czerwony Kościół, Dunino, Prostynia, Kościelec, Warmątowice Sienkiewiczowskie, Tyńczyk Legnicki, Janowice Duże, Winnica, Krajów. Można również korzystać z basenu, jednak jest on zarządzany przez Pałac w Krotoszycach, nie stanowi obiektu gminnego. Gmina nie posiada również hal sportowych ani widowiskowych. Natomiast wśród pozostałych obiektów sportowych na terenie gminy można wymienić salę gimnastyczną Zespołu Szkół w Krotoszycach oraz przyszkolną salę gimnastyczną Szkoły Podstawowej w Kościelcu oraz boiska sportowe.

Na terenie gminy znajduje się jeden hotel. Hotel mieści się w dawnym pałacu w Krotoszycach i funkcjonuje jako centrum bankietowo-konferencyjne, w którym jednocześnie może nocować 150 gości. Nie ma natomiast w gminie żadnego pensjonatu, schroniska młodzieżowego ani kempingu. Do dyspozycji turystów pozostaje - poza hotelem - jedno gospodarstwo agroturystyczne, Ośrodek Sportów Konnych w miejscowości Babin. Gospodarstwo oferuje możliwość jazdy konnej, łowienia ryb, korzystania z sadu owocowego. Nocować można w 3 pokojach gościnnych. Miejscami noclegowymi w liczbie 20 dysponuje również świetlica wiejska w Krajkowie. Po 3 pokoje gościnne oferują gospodarstwa w Warmątowicach Sienkiewiczowskich i Duninie.

Przyjezdni mogą korzystać z usług dwóch punktów gastronomicznych: baru w Duninie i zajazdu w Wilczycach.

Na terenie Gminy Krotoszyce wyznaczono bądź zaprojektowano 19 szlaków o łącznej długości 367 km. Na razie jednak opisy tych tras nie są zebrane w żadne wydawnictwo, nawet jedynie w wersji online.

Tab. 10 Długość szlaków turystycznych na terenie Gminy Krotoszyce.

L.p.	Nazwa	Trasa	Długość (km)
1.	SZLAK ROWEROWY „KLASZTORNY” - <i>zielony</i>	0,0 km Winnica – 1,5 km Słup – 6,0km Przybyłowice – 1,0 km Małuszów – 3,1 km Czarnków – 1,8 km Lubień – 6,6 km Legnickie Pole – 2,8 Grzybiany – 3,0 km Rosochata – 1,5 km Jaśkowice – 3,0 km Motyczyn – 4,0 km Prochowice – 2,5 km Kwiatkowie, Rogów – 4,0 km Lubiąż	41km
2.	SZLAK ROWEROWY „POJEZIERZY” - <i>czerwony</i>	0,0 km Grzybiany – 3,5 km Kunice – 4,0 km Dobrzejów – 6,0 km Miłogostowice – 4,0 km Raszówka	18 km
3.	SZLAK ROWEROWY „WYSOKA DROGA” - <i>niebieski</i>	0,0 km Legnica – 3,0 km Ziemnice – 1,5 km Grzybiany – 10,6 km Ruja – 3,9 km Kwietno	19 km
4.	SZLAK ROWEROWY „BITWY NAD KACZAWĄ” - <i>czerwony</i>	Dunino – 4,3 km Krajów – 2,0 km Winnica – 2,9 km Bielowice – 3,0 km Warmątowice Sienkiewiczowskie – 2,4 km Tyńczyk – 2,5 km Janowice Duże – 2,9 km Dunino	20 km
5.	SZLAK ROWEROWY „NASZYCH PRZODKÓW” - <i>zielony</i>	0,0 km Dunino – 4,3 km Krajów – 2,5 km Janowice Duże – 2,9 km Dunino	10 km
6.	SZLAK ROWEROWY ROKITKI – POLKOWICE – WOJSZYN - <i>żółty</i> (częściowo utwardzony)	0,0 km Rokitki – 12,6 km Chocianowice – 10,7 km Nowa Wieś Lubińska – 9,7 km Polkowice – 9,6 km Duża Wólka – 4,7 km Grębocice – 3,3 km Przedmoście – 2,4 km Borek – 2,7 km Wojszyn	56 km
7.	SZLAK ROWEROWY ROKITKI	0,0 km Rokitki – 7,5 km Modła – 5,5 km Biskupin – 5,0 km Jerzmanowice – 5,4 km Czernikowice – 3,0 km Rokitki	27 km
8.	SZLAK ROWEROWY ROKITKI - JAROSZÓWKA	0,0 km Rokitki – 4,6km Zamienice – 5,4 km Michałów – 3,8 km Jaroszówka	14 km
9.	SZLAK ROWEROWY „KASZTELAŃSKI” – <i>projekt</i>	0,0 km Legnica – 4,2 km Czerwony Kościół – 5,5 km Gierałtowice – 2,0 km Brennik – 3,0 km Wyskok – 2,7 km Nowa Wieś Złotoryjska – 4,0 km Uniejowice – 4,3 km Grodziec (podzamcze)	26 km
10.	SZLAK ROWEROWY „WAŁ OKMIAŃSKI” - <i>czarny</i>	0,0 km Grodziec (podzamcze) – 3,7 km Jurków – 2,5 km Garnczary – 3,0 km Wieża Obserwacyjna – 5,0 km Okmiany (PKP)	15 km
11.	SZLAK ROWEROWY „NAD CZARNĄ WODĄ” - <i>projekt</i>	0,0 km Legnica (Kąpielisko Północne) – 4,2 km Ulesie – 2,0 km Jezierzany (PKP) – 1,0 km OWS Jezierzany – 3,6 km Miłkowice –(PKP) – 3,5 km Niedźwiedzice – 2,8 km Bukówna – 5,5 km Jaroszówka	23km
12.	SZLAK ROWEROWY „BITWY LEGNICKIEJ 1241r.” - <i>projekt</i>	0,0 km Legnica (Zamek Piastowski) – 6,00 km Bartoszków (Szkoła Podstawowa) – 5,8 km Legnickie Pole	12 km
13.	SZLAK ROWEROWY	0,0 km Legnica – 3,2 km Pątnów Legnicki	17 km

	„DOLINA KACZAWY” - <i>projekt</i>	- 4,1 km Bieniowie – 2,4 km Szczytniki – 4,5 km Lisowice – 1,9 km Prochowice	
14.	SZLAK ROWEROWY „CYSTERSÓW” – <i>projekt</i>	0,0 km Legnica (Przybków) – 2,6 km Kościelec – 2,0 km Kozice – 5,0 km Winnica – 1,4 km Słup – 1,5 km Chroślice – 2,5 km Męcinka, Bogaczów	15 km
15.	SZLAK ROWEROWY „NAD LUBIATÓWKĄ” (szlak łącznikowy) – <i>projekt</i>	0,0 km Czerwony Kościół – 3,8 km Lubiatów – 2,2 km Goślinów – 2,5 km Gniewomirowice – 1,2 km Jeziorzany(PKP) – 0,8 km OWS „Jezierzany”	11 km
16.	SZLAK ZABYTEKÓW - <i>znaki żółte</i>	0,0 km Wilczyce PKP - 1,0 km Wilczyce("Szlak Polskiej Miedzi"- niebieski) - 3,3 km Dunino("Szlak Dookoła Legnicy"-żółty) - 6,8 km Krajów - 8,5 km Winnica - 11,5 km	12 km
17.	SZLAK BITWY 1241 r. - <i>znaki czerwone</i>	0,0 km LEGNICA(PKP, MPK) - Legnica- osiedle Piekary - 5,5 km Bartoszków - 7,0 km węzeł szlaków(!"Szlak Dookoła Legnicy"-żółty) - 12,0 km Legnickie Pole (MPK)	12 km
18.	Szlak Zemnice- Grzybiany (utwardzony)	0.0 km Zimnice- 1,0 km Grzybiany	1 km
19.	Szlak Jerzmanowice - Biskupin Kolonia (częściowo utwardzony)	0.0 km Jerzmanowice - 6.0 km Biskupin - 19 km -Biskupin Kolonia	19 km
Razem			367 km

Źródło: dane z Urzędu Gminy Krotoszyce.

Do najważniejszych gminnych zabytków należy zaliczyć:

1. należący do Gminy budynek klasztoru cysterskiej grangii w Winnicy, przy którym znajduje się parking na 2 autokary i 6 samochodów osobowych, sklep oraz wiata z ławeczkami. Sam budynek pozbawiony jest dachu, natomiast w jego wnętrzach znajduje się gruz - wymaga remontu;
2. prywatna kuźnia w zespole pocysterskim w Winnicy, nieposiadająca towarzyszącej infrastruktury turystycznej, ponieważ wykorzystywana jest przez właścicieli jako pomieszczenia gospodarcze;
3. pałac w Tyńczyku Legnickim, własność Zasobu Rolnego Skarbu Państwa, nadający się do kapitalnego remontu, nie posiadający infrastruktury turystycznej;
4. pałac w Krotoszycach, własność prywatna;
5. dwór w Warmątowicach Sienkiewiczowskich, pozostający w rękach prywatnych, udostępniony do zwiedzania; w pobliżu znajduje się parking na 20 samochodów osobowych i 5 autokarów oraz sklep;
6. prywatny i wyremontowany pałac w Szymanowicach;
7. prywatny pałac w Czerwonym Kościele;

8. pałac w Janowicach Dużych, należący do Zasobu Rolnego Skarbu Państwa, wymaga remontu;
9. będący własnością prywatną pałac w Babinie, wykorzystywany do celów mieszkalnych i gospodarczych;
10. należący do Zasobu Rolnego Skarbu Państwa pałac w Krajowie, posiada parking na 5 autokarów i samochodów osobowych, obok znajduje się wiata i ławki.

Gmina Krotoszyce jest ponadto właścicielem Muzeum w Duninie. Zabytkowe są również 3 kościoły: w Kościelcu, Krotoszycach i Czerwonym Kościele. Innym ciekawym obiektem jest figura św. Nepomucena, znajdująca się w centralnej części wsi Kościelec, która wymaga remontu - odtworzenia głowy postaci świętego.

Gmina posiada również ciekawe przyrodniczo aleje drzew: topól, brzoź, lipowo-dębowe, lip, jaworów, czereśni, grusz w wielu miejscowościach.

3. Sfera gospodarcza

Wśród największych pracodawców w gminie występują jednostki administracji publicznej - Zespół Szkół w Krotoszycach i Zakład Opieki Zdrowotnej w Krotoszycach. Do ważniejszych przedsiębiorstw można też zaliczyć Bank Spółdzielczy (oddział Banku w Legnicy), firmy zajmujące się uprawą sałaty lodowej, kopalnię, hurtownię i producenta elementów budowlanych czy meblowych.

Największa część podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Gminie Krotoszyce zalicza się do sektora prywatnego. Wśród sektora prywatnego najliczniejsza grupa to działalność gospodarcza osób fizycznych, która stanowi 81%² ogółu zarejestrowanych podmiotów prywatnych. Spółki handlowe to 4,5% podmiotów prywatnych, przy czym żadna z nich nie posiada kapitału zagranicznego. Ponadto zarejestrowano zaledwie jedną spółdzielnię. Dobrze wypadają także stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, które w 2014 r. stanowiły 8,3% podmiotów.

² Dane na podstawie: www.stat.gov.pl za 2014 rok.

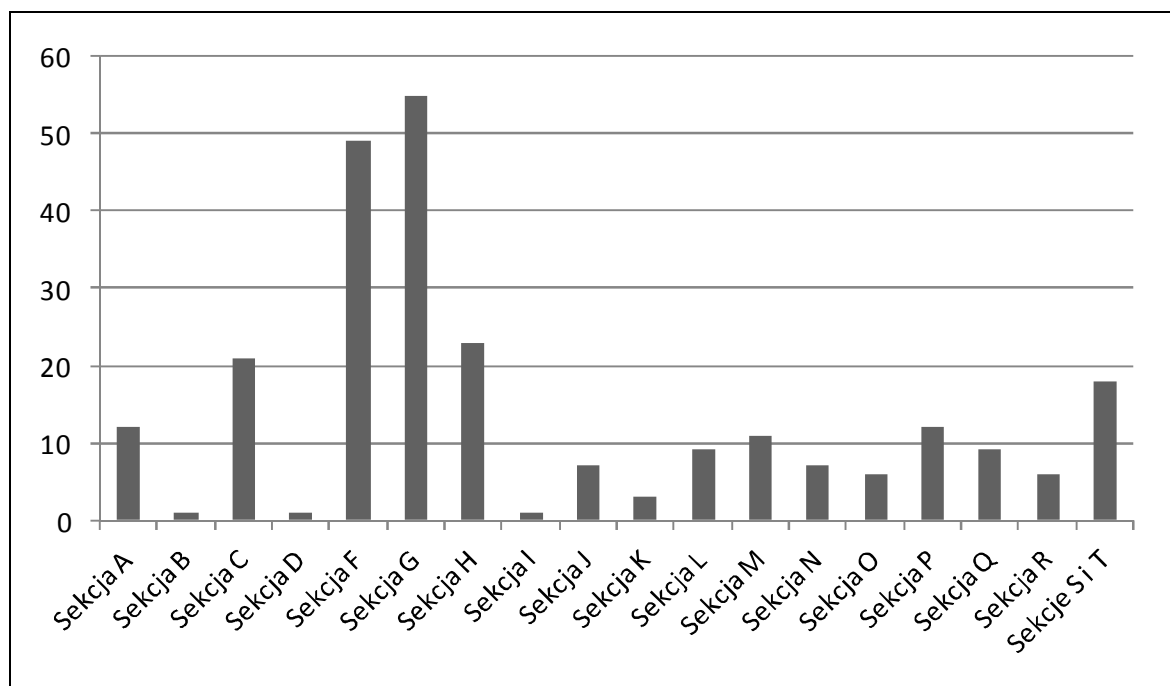
Tab. 11 Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON według sektorów własnościowych (lata 2010 -2014).

2010 r.	sektor publiczny	9
	sektor prywatny	225
2011 r.	sektor publiczny	9
	sektor prywatny	234
2012 r.	sektor publiczny	10
	sektor prywatny	240
2013 r.	sektor publiczny	10
	sektor prywatny	253
2014 r.	sektor publiczny	10
	sektor prywatny	242

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.

Najwięcej podmiotów w Gminie Krotoszyce działa w handlu i szeroko pojętej naprawie (22% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych) oraz budownictwie (19,5). Kolejne sektory są reprezentowane przez wyraźnie już mniejszą liczbę podmiotów, wyróżnić tu można transport i gospodarkę magazynową (9,3%), przetwórstwo przemysłowe (8,4%), pozostałą działalność usługową i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników (7,2%). Na terenie gminy żaden z podmiotów gospodarczych nie prowadzi działalności w zakresie sekcji E (dostawy wody, gospodarka ściekami i odpadami, działalność rekultywacyjna) oraz U (organizacje i zespoły eksterytorialne).

Rys. 4 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON wg sekcji PKD w Gminie Krotoszyce w 2014 roku.

<p>A – Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo B - Górnictwo i wydobywanie C - Przetwórstwo przemysłowe D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych F - Budownictwo G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego H - Transport i gospodarka magazynowa I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi J - Informacja i komunikacja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa</p>	<p>L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne P - Edukacja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją S i T - Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników bądź produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby</p>
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych.

Na 251 podmiotów gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON w 2014 r. 242 z nich zatrudniały 9 osób (mikroprzedsiębiorstwa). Od 10 do 49 pracowników zatrudniało 9 firm. Żadna z nich nie miała więcej niż 50 pracowników.

Gmina Krotoszyce oferuje przedsiębiorcom system ułatwień w zakresie prowadzenia przez nich działalności gospodarczej, w tym np. preferencyjne warunki dzierżawy lokali

handlowo-usługowych będących własnością gminy (przez pierwszy rok przedsiębiorcy opłacają tylko koszty mediów).

Udział liczby osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym w Gminie Krotoszyce stale spada. W 2010 r. wynosił on 5,8%, wzrósł do 7,1% w 2012 r., po czym zmalał do 4,9% w 2014 roku. Sytuacja jest zbliżona w przypadku mężczyzn i kobiet, przy czym poziom bezrobocia wśród kobiet osiągnął najwyższy poziom w 2011 r. (8,4%), by później stopniowo spadać. W grudniu 2014 r. Powiatowy Urząd Pracy odnotował 106 osób bezrobotnych w Gminie Krotoszyce. Najwięcej osób bezrobotnych znajduje się w wieku 25-34 lat oraz 35-44 i w tym wypadku przeważają kobiety. Tendencja ta jest dość ciekawa, ponieważ w wielu przypadkach największe bezrobocie występuje wśród osób najmłodszych oraz najstarszych.

Tab. 12 Zarejestrowani bezrobotni w Gminie Krotoszyce według wieku (stan na XII 2014).

	18 – 24 lata	25 – 34 lata	35 – 44 lata	45 – 54 lata	55 – 59 lat	60 – 64 lata
Kobiety	5	20	16	8	6	0
Mężczyźni	6	12	10	10	8	5
Ogółem	11	32	26	18	14	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Legnicy.

Najwięcej bezrobotnych jest w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, a następnie zasadniczym zawodowym. Najmniej bezrobotnych posiadało zaś wykształcenie wyższe i średnie ogólnokształcące. Wpływ na to może mieć fakt, iż osoby te są zazwyczaj bardziej mobilne i opuszczają teren gminy w poszukiwaniu pracy. Wśród bezrobotnych z niższym wykształceniem występuje podobna sytuacja w przypadku kobiet i mężczyzn. Więcej bezrobotnych kobiet niż mężczyzn występuje w grupie osób z wykształceniem wyższym i policealnym bądź średnim zawodowym.

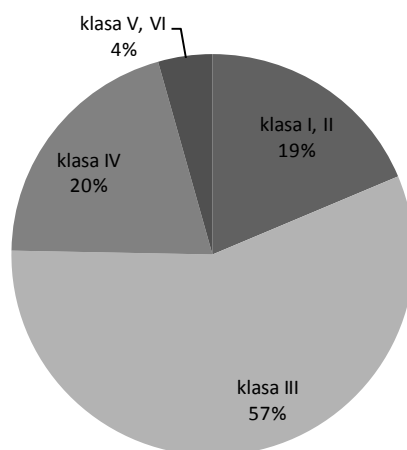
Tab. 13 Zarejestrowani bezrobotni w Gminie Krotoszyce według poziomu wykształcenia (stan na XII 2014).

	Wykształcenie				
	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Średnie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
Kobiety	6	11	2	15	21
Mężczyźni	3	7	2	18	21
Ogółem	9	18	4	33	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Legnicy.

Struktura gruntów ornych na terenie Gminy Krotoszyce jest korzystna dla rozwoju rolnictwa.

Rys. 5 Struktura gruntów rolnych na terenie Gminy Krotoszyce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krotoszyce.

Dominują gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha - ich liczba to ok. 220. Najmniej zaś gospodarstw największych, których powierzchnia przekracza 50 ha (ok. 20). Zbliżona jest liczba gospodarstw o powierzchni 5-10 ha oraz 10-50 ha (po ok. 70). W największym stopniu użytki rolne wykorzystywane są jako grunty orne - 90%.

Tab. 14 Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Krotoszyce

Powierzchnia ogółem	6746,87
Użytki rolne	5434,55
Grunty orne	4896,41
Sady	49,32
Łąki	141,49
Pastwiska	347,33
Lasy i grunty leśne	644,16
Pozostałe grunty	668,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Krotoszyce.

4. Infrastruktura techniczna i komunalna

Według danych statystycznych, w gminie znajduje się 860 budynków mieszkalnych prywatnych, 5 spółdzielczych oraz 12 gminnych, w tym jeden o charakterze socjalnym. W 2014 r. gmina nie dysponowała w swoim zasobie lokalami użytkowymi, natomiast tych o charakterze mieszkaniowym miała 41. Przeciętnie mieszkania z gminnego zasobu mają powierzchnię ok. 55 m².

Siecią elektryczną na terenie gminy zarządza firma Tauron Dystrybucja S.A. Główny Punkt Zasilający posiada moc 110 kW. Na terenie gminy znajduje się główna stacja transformatorowa Pawłowice oraz w każdej miejscowości stacje typu słupowego wieżowego lub kontenerowego. Gospodarstwa domowe przyłączone do sieci elektrycznej w stosunku do ogólnej liczby gospodarstw w gminie stanowią 95%.

Gmina jest w niewielkiej części zgazyfikowana. Stacje transformatorowe znajdują się w Winnicy i Czerwonym Kościele, natomiast gaz dostępny jest w Krotoszycach, Czerwonym Kościele, Krajowie, Duninie i Wilczycach. Początek gazyfikacji to 1992 r. i od tej pory do sieci zostało podłączonych 288 budynków mieszkalnych (32,4% wszystkich gospodarstw domowych w gminie).

Gmina podłączona jest do sieci wodociągowej, którą zarządza Regionalne Przedsiębiorstwo Komunalne w Złotorzy. Łączna długość sieci to 47,6 km. Zasila ją jedno podziemne ujęcie wody o wydajności 55,8 dm³. Sieć budowana była od 1983 roku. Woda spełnia wymagania sanitarne, a ubytki na sieci wynoszą aż 29300 m³. Tylko 8 gospodarstw nie posiada podłączenia do sieci (co stanowi 0,84% wszystkich gospodarstw z terenu gminy). Największa ilość wody pochodzącej z sieci wykorzystywana jest na cele socjalno-bytowe (62100 m³), podczas gdy na cele przemysłowe pobiera się 2000 m³.

Regionalne Przedsiębiorstwo Komunalne zarządza również siecią kanalizacyjną, która w gminie posiada długość 42,2 km. Pierwsze odcinki sieci wybudowano w 1983 r., część powstała w 2013. Podłączenie posiadają 724 gospodarstwa domowe, 145 korzysta z szamb, natomiast 25 zainwestowało w przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, ale korzysta z obiektów w Legnicy i Lubiawie.

Odpady z terenu gminy trafiają do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Legnicy. Odpady zmieszane są odbierane co 2 tygodnie, natomiast segregowane (suche) raz w miesiącu. Stawki opłat wzrosły w związku ze zmianą firmy odbierającej odpady. W miejscowości Janowice Duże znajduje się składowisko odpadów z 1988 r., które od 2006 r. pozostaje nieczynne.

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w ciepło odbywa się przy zastosowaniu indywidualnych źródeł ciepła (rozproszony system gospodarki cieplnej).

Na terenie gminy działają prywatni operatorzy oferujący dostęp do internetu najczęściej przy wykorzystaniu łącz radiowych. W związku z ukształtowaniem terenu powoduje to nierzadko trudności w dostępie do internetu, związane przede wszystkim ze zrywaniem połączeń. Natomiast gmina jest niejako "opasana" elementami Dolnośląskiej Sieci Szkieletowej, przebiegającymi na odcinkach Legnica - Złotoryja (RS_31) i Legnica Kartuzy - Jawor (RD_31) i odgałęzieniem do Męcinki (RD_54).

Przez teren Gminy Krotoszyce biegną drogi wojewódzkie, powiatowe i oczywiście gminne. Drogi powiatowe często stanowią główne drogi w miejscowościach. Drogi gminne mają łącznie długość 33 km, z czego 11 km posiada nawierzchnię twardą, 8,8 km twardą ulepszoną, a 13,2 km (40%) - gruntową.

Tab. 15 Drogi na terenie Gminy Krotoszyce.

Rodzaje dróg	Kierunek	Długość (km)	Rodzaj nawierzchni	Klasa techniczna/Stan nawierzchni
wojewódzkie	Złotoryja - Legnica	5,350	asfaltowa	Stan bardzo dobry
powiatowe	Złotniki - Kościelec - Warmątowice Sienkiewiczowskie	3,0	asfaltowa	Stan dobry
	Krotoszyce - Krajów - Sichów	2,9	asfaltowa	Stan dobry
	Nowa Wieś Legnicka – Złotniki - Prostynia	10,8	asfaltowa	odcinek Nowa Wieś Legnicka - Złotniki stan zły, dalej dobry
	Babin - Winnica - Słup	2,0	asfaltowa	Stan dobry
	Krotoszyce - Rzymówka	0,840	asfaltowa	Stan dobry

gminne	Bielowice - Winnica			
	Babin - Kościelec			
	Czerwony Kościół - Pawłowice Małe			
	Dunino - Święciany			
	Janowice Duże - Dunino			
	Krajów – Krajów Górny			
	Krajów - Winnica			
	Krajów – Łażniki			
	Prostynia – Kozice			
	Prostynia – Babin			
	Tyńczyk Legnicki – Warmątowice Sienkiewiczowskie			
	Warmątowice Sienkiewiczowskie – Bielowice			
	Winnica – Sichówek			
	Kozice - Kościelec			
	Kozice - Janowice- Krajów			

Źródło: opracowanie własne.

Przez teren gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa Legnica-Marciszów. Nie jest jednak użytkowana, podobnie jak stacje kolejowe w Wilczycach i Pawłowicach Małych. Z tego względu gmina nie posiada połączenia kolejowego.